OKRAJNA ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 208 (2204) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, četrtek 28. avgusta 1952 Cena 20 lir

Nobenega popuščanja italijanskemu imperializmu!

Borba za sporazum borba za mir

Če si kdo še ni popolnoma na jasnem glede vloge, ki jo kominformistični voditelji igrajo v tržaškem javnem življenju, mu more razbistriti pogled predvsem njihova nacionalistična histerija v zvezi s tržaškim vprašanjem.

Z besedami so ti ljudje za STO. V tem se odraža le njihova formalna pokorščina Moskvi, ki zahteva vzpostavitev STO izključno iz prestižnih razlogov, h katerim se danes pridružuje še sovraštvo do nove, moskovski imperialistični politiki nepokorne Jugoslavije. Dejansko pa se tržaški kominformistični voditelji naravnost s tragikomično zagrenostjo potegujejo za STO predvsem zato, ker so se postavili na čelo celotne fronte italijanskega pohlepa po jugoslovanskem nacionalnem ozemlju, in ker smatrajo, da je formalna ostvaritev STO najboljša in hkrati najkrajša pot za ponovno italijansko zasedbo vsaj tega kosa jugoslovanskega etničnega ozemlja. To so tudi javno izpovedali vsi vidnejši italijanski kominformistični voditelji od Togliattija, Pajette, Longa, Pastoreja itd., pa vse do poglavarja tržaških kominformistov.

Na osnovi teh dejstev je popolnoma naravna in logična vsa politična dejavnost tako italijanskih, kot tržaških kominformističnih voditeljev v zvezi s tako imenovanim tržaškim vprašanjem. Osnovne poteze te njihove dejavnosti so naslednje:

a) napad na uradno zunanjo politiko italijanske vlade, češ da ne vodi politike nacionalnih interesov glede STO, ampak da se hlapčevsko podreja diktatu iz Washingtona in Londona, ki baje nimata nobenega posluha za osnovne življenjske koristi italijanske države (med te spada seveda predvsem ozemlje STO);

b) splošna ofenziva proti vsakršnemu poskusu sporazuma med Italijo in Jugoslavijo (tudi proti takemu sporazumu, ki bi izročil italijanski državi celotno ozemlje STO).

Očitno je, da tako stališče kominformističnih voditeljev nima nič skupnega s patriotizmom delovnega ljudstva, ampak predstavlja najbolj gnile usedline krajrajočega se italijanskega nacionalizma. Nacionalistična histerija italijanskih kominformističnih voditeljev je dosegla že tako stopnjo, da jo celo z nacionalizmom okuženi zmerni italijanski konservativni krogi označujejo s hipernacionalizmom.

Osnovno politično ogrodje, ki nanj kominformistični voditelji grade vso svojo strategijo, moremo razčleniti takole:

Formalna vzpostavitev STO pomeni nevtralizacijo Tržaškega ozemlja, ki ima zlasti to dobro stran, da pušča nedotaknjene odnose med Italijo in Jugoslavijo. Druga dobra stran takega STO je tudi v tem, da je naperjeno predvsem proti Jugoslaviji, medtem ko ostane odprta možnost njegove poznejše priključitve k Italiji (s pomočjo Moskve, ob ustrezni preusmeritvi italijanske zunanje politike). Celotna strategija italijanskega imperialističnega «Drang nach Osten» (ki danes sovpada s strategijo sovjetskega prav tako imperialističnega «Drang nach Westen») ostane nedotaknjena, ker Italija ohrani proste roke v svoji kronično sovražni politiki do Jugoslavije. Zaradi tega je potrebno voditi ostro in stalno ofenzivo proti vsakršnemu sporazumu z Jugoslavijo, tako proti sporazumu, ki bi prepustil Jugoslaviji večji ali manjši kos italijanske Istre, kakor proti sporazumu, ki bi v bistvu ohranil STO in ostvaril pogoje za plodno sodelovanje med obema sosednima državama. Zlasti proti ideji sporazuma sami je treba usmeriti najtežje kalibre, ker med Italijo in Jugoslavijo ne sme obstajati nikakršen sporazum, ki bi kakorkoli vezal roke Italiji v njeni imperialistični politiki do Jugoslavije, kajti za kominformistične zagovornike italijanske imperialistične politike je sveta resnica, da ima Italija «pravico» ne le na tržaški kos jugoslovanskega nacionalnega ozemlja, ampak, da se ta «pravica» razteza preko istrskega polotoka globoko na dalmatinsko obalo.

Vsak sporazum med obema sosednima državama pa bi utegnili škoditi tartarinski dinamiki italijanskega imperialnega besedičenja.

Vsa kominformistična gonja proti «nesramnemu barantanju», «razkosanju», «sovladju» itd. (gonja, v katero vabijo že dolgo časa vse protijugoslovanske elemente) je v bistvu gonja proti sporazumu med obema sosednima državama glede vprašanja, ki mora v kominformistični strategiji ostati vedno odprto, stalna sporna točka, neusahljiv vir napetosti v tem delu Evrope.

Gonja proti sporazumu in sporazumnemu reševanju spornih vprašanj med državami in narodi pa je hkrati napad na mir in na utrjevanje ter poglabljanje mirnega ter prijateljskega sožitja med narodi, je izrazita vojnohujskaška dejavnost ljudi, ki se — v posmeh vsemu svetu — nazivajo celo «partizani miru».

Mi pa, ki smo bili vedno zagovorniki sporazuma in sporazumnega reševanja spornih vprašanj (ker je to hkrati metoda demokracije in socializma), ostajamo še nadalje zagovorniki sporazuma med Jugoslavijo in Italijo tudi in predvsem glede tržaškega vprašanja.

Smo za sporazum med Jugoslavijo in Italijo, a le za tak sporazum, ki naj vsebuje čim večje jamstvo, da se bodo odnošaji med obema sosednima državama razvijali v res prijateljskem duhu in krepili ter poglabljali elemente nacionalne in kulturne strpnosti na tem tako kočljivem križišču gospodarskih, nacionalnih in vojaških interesov.

D. H.

„Vsevednost" italijanskega tiska v zvezi z Edenovim potovanjem v FLRJ

Komentar beograjske „Politike" - Maršal Tito sprejel na Brionih tajnika britanske laburistične stranke Phillipsa - Protestna nota bolgarski vladi - Dr. Aleš Bebler sprejel turške novinarje - Albansko letalo nad jugoslovanskim ozemljem

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 27. — Pod naslovom «Vseznanje» piše nocojšnja «Politika» v zvezi z napovedanim obiskom britanskega zunanjega ministra Edena v Jugoslaviji, da je ta vest izzvala veliko zanimanje svetovnega tiska, ki je — razen italijanskega časopisja — zelo previden v vseh predvidevanjih, kaj je glavni smoter obiska šefa Foreign Officea. Edino italijanski tisk, poudarja «Politika», meni, da ve vse, in sicer da bo Eden izvršil pritisk na Beograd glede tržaškega vprašanja in da bo predložil dve varianti rešitve: prvo v korist Italije, a drugo za sestavo vlade STO in referendum po petih letih. «Vodeči italijanski krogi, poudarja «Politika», hočejo o potrebi uvpeljavitve italijanskim zahtevam prepričati sami sebe, čeprav tudi De Gasperiju naklonjeni evropski krogi jasno govorijo, da je sedaj vrsta na njem, da pokaže svojo pripravljenost za razgovore, medtem ko De Gasperi še nadalje govori o nepripravljenosti Jugoslavije. Jugoslavija sprejema obiske. Rezultati teh obiskov gotovo niso taki, da bi kdo še verjel italijanskim pravljicam, da je Jugoslavija tista, na katero se izvaja pritisk», zaključuje «Politika».

Po informacijah «Jugopressa» ocenjujejo diplomatski krogi na Bledu bodoči obisk Edena v Avstriji in Jugoslaviji kot znak, da je Velika Britanija odločila, da aktivno sodeluje pri utrditvi odnosov med državami na kontinentu. Ti krogi sodijo, da se bo Eden med svojim obiskom v Jugoslaviji razgovarjal o utrditvi odnosov med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo in o tržaškem vprašanju. V zvezi s tem se poudarja, da so veleposlaniki treh zahodnih sil nedavno storili velik korak na Bledu in v Rimu v smeri rešitve tržaškega vprašanja s sporazumom med Jugoslavijo in Italijo, iz česar se da sklepati, da so tri zahodne sile dokončno odstopile od svoje tristranske izjave iz leta 1948. Obisk Edena v Avstriji pa kaže, da je Velika Britanija pripravljena prevzeti vodilno vlogo v bodoči diplomatski akciji, ki naj bi dovedla do prenehanja okupacije Avstrije in do obnovitve njene neodvisnosti.

Maršal Tito je danes popoldne sprejel na Brionih tajnika britanske laburistične stranke Morgana Phillipsa in člane njegove družine ter jih zadržal na kosilu. Sprejema in kosila se je udeležil tudi podpredsednik vlade in zunanji minister E. Kardelj.

Jugoslovansko zunanje ministrstvo je danes poslalo po bolgarskem poslaništvu v Beogradu bolgarski vladi noto, v kateri protestira zaradi stalnih incidentov na bolgarsko-jugoslovanski meji in ugotavlja, da bolgarska vlada do danes še ni odgovorila na številne tozadevne note jugoslovanske vlade. Nota ugotavlja, da so samo od 1. aprila do 31. julija bolgarski organi izvršili, ne vštevši incidente, ki so bili predmet posebnih not, skupno 75 obmejnih incidentov in izzivanj. Jugoslovanska vlada ugotavlja, da tako ravnanje bolgarske vlade, ki ne odgovarja na jugoslovanske proteste, daje potuho bolgarskim organom, da nadaljujejo s svojimi izzivanji na meji. Jugoslovanski noti je dodana priloga z obširnimi podatki o incidentih.

Turški novinarji so se sinoči vrnili v Beograd. Danes jih je sprejel dr. Aleš Bebler, delegat Jugoslavije pri OZN, in nad eno uro odgovarjal na njihova vprašanja v zvezi z mednarodno politiko. Pred svojim odhodom iz Jugoslavije je vodja turške delegacije Mumtas Faik Fenik, glavni urednik lista «Zafer», govoreč o potovanju po Jugoslaviji in o srečanju z maršalom Titom tudi poudaril: «Mi smo prepričani, da je bilo mogoče samo pod vodstvom maršala Tita v tako kratkem času rešiti tako težka vprašanja. Svetu sta potrebna varnost in mir, kar je tudi osnova civilizacije. Srečni smo, da Jugoslavija sodeluje v borbi za enakopravnost med narodi in za ohranitev miru v svetu.

Jugoslovanska parlamentarna delegacija v Grčiji je danes obiskala razna industrijska podjetja ter se razgovarjala z grškimi delavci. Opoldne se je udeležila kosila, ki ga je priredila uprava največjega grškega kemičnega kombinata. Nocoj se je parlamentarna delegacija udeležila svečane predstave v antičnem gledališču ter gledala izvedbe grških plesov.

Iz Osla javljajo, da je skupina jugoslovanskih novinarjev danes obiskala predsednika norveške vlade. Predsednik norveške vlade je v enournem razgovoru seznanil jugoslovanske novinarje s smernicami notranje in gospodarske politike Norveške. Danes so jugoslovanski novinarji obiskali ladjedelnice v Oslu in se razgovarjali z norveškimi delavci in tehniki.

Danes je albansko letalo dvakrat preletelo obmejno planino Koritnik ter prešlo okrog 400 metrov na jugoslovansko ozemlje.

Po poročilih iz Bonna so danes bili v Zahodni Nemčiji na reki Weser nemški manevri britanskih padalskih čet. Manevrom je prisostvoval šef britanskega imperialnega štaba feldmaršal Slim in skupina jugoslovanskih višjih oficirjev pod vodstvom generalnega polkovnika Peka Dapčeviča.

Turške novinarje, ki so že več dni na obisku v Jugoslaviji, je pred dnevi sprejel maršal Tito, ki je odgovarjal na njihova vprašanja o zunanji politiki Jugoslavije

Maroško vprašanje pride pred OZN

NEW YORK, 27. — Predstavniki 13 afriških in azijskih držav, ki so svoj čas predložili tunizijsko vprašanje glavni skupščini OZN, so na današnjem sestanku sklenili, da bodo predložili maroško vprašanje na prihodnjem zasedanju glavne skupščine OZN. Glavnemu tajniku Trygve Lieu bodo poslali pismo, s katerim bodo zahtevali, naj se to vprašanje vpiše na dnevni red.

Kakor je izjavil pakistanski delegat Ahmed Bokari, bodo to zadevo predložili glavni skupščini kot «primer kršitve človeških pravic in pravice do samoodločbe narodov ter kot odrekanje suverenosti in torej kot grožnjo za mir.» Na današnji seji so bili navzoči tudi maroški nacionalistični predstavniki, ki so obrazložili poslednji razvoj položaja v Maroku.

V Rimu še ni popustilo naročeno zanimanje za Trst

Tudi potovanje ministra Pelle v Washington, ki zadeva važne italijanske gospodarske zadeve, ni zmanjšalo umetne pozornosti za Trst - Namigovanja „Corriere della Sera"

LONDON, 27. — *Predstavnik Foreign Officea je izjavil, da ničesar ne ve o načrtu, ki so ga nekateri pripisovali Edenu, da namerava angleški zunanji minister po svojem potovanju v Beograd obiskati tudi Rim.*

(Od našega dopisnika)

RIM, 27. — Ceprav je prihod ministra Pelle v Washington danes opozoril rimske kroge na celo vrsto važnih vprašanj, ki živo zadevajo italijanske interese in tudi vprašanje notranje stabilnosti Italije, naročena pozornost za tržaško vprašanje ni prav nič popustila. Nekateri opozicijski krogi trdijo celo, da je Trst med drugim tudi dobro sredstvo, ki naj odvrne pozornost od Pellovega potovanja v Ameriko, od katerega si v Rimu ne obetajo kdo ve kakšnih rezultatov za italijansko gospodarstvo.

V Rimu sicer ni bilo nobenih novih elementov v zvezi s Trstom, razen tega morda, da so vladni krogi dali razumeti, da bo italijanska vlada počakala na Edenov obisk v Beogradu, preden bo podvzela kaj novega v zvezi s Trstom. Vendar je spet precej ljudi, ki mislijo, da je tudi to pesek v oči.

Nekaj zanimanja je vzbudila vest agencije «United Press» iz Londona, ki pravi, da so ZDA, Velika Britanija in Francija povabile Italijo in Jugoslavijo, naj se začneta pogajati za dokončno rešitev tržaškega vprašanja. Agencija dodaja, da nobena izmed teh držav ni pokazala volje, da bi se neposredno lotila tega vprašanja, kar bi zanikovalo razne vesti, ki so se širile predvsem v Rimu, o nekakih načrtih te ali one velesile za rešitev tržaškega vprašanja. Zlasti v Londonu, pravi agencija, da so v tem pogledu zelo rezervirani.

Nekaj podobnega poroča iz Londona tudi dopisnik milanskega lista «Corriere della Sera», ki tudi pravi, da v Londonu in Washingtonu doslej nisо pokazali velikega razumevanja za italijanske zahteve, da bi gospodarsko in vojaško pomoč Jugoslaviji povezali s pritiskom na Beograd, naj popusti italijanskim zahtevam. Italijanski list namiguje, da bi kljub temu bilo mogoče, da bi zahodne velesile storile kaj več kot «običajne splošne pozive», čeprav da ni potrebno, da bi se to zgodilo «v ultimativni obliki».

Isti list nadaljuje, da je «pot, ki jo je zdaj ubrala italijanska diplomacija, po vsem videzu najboljša», nadaljuje, da ni «pravične osnove» za rešitev tržaškega vprašanja «izven etične linije» in izraža upanje, da so zahodne države «to Titu tudi povedale». List govori tudi o «dejanskem uresničenju tristranske izjave ali vsaj njenega največjega dela», kar pomeni z drugimi besedami željo, naj bi največji del STO prišel pod Italijo.

Vendar nihče v Rimu ne kaže upanja, da bi Jugoslavija pokazala razumevanje za te italijanske želje, in izražajo mnenje, da bodo v Beogradu predvsem opozorili, da je bil STO ustanovljen zaradi Trsta in da bi bil pri vsaki razdelitvi nujno skrajno prikrajšan tisti, ki Trsta ne bi dobil. To je tudi, pravijo opazovalci, najveljavnejši ugovor proti zamisli delitve STO, ki se ga bo Jugoslavija vsekakor poslužila.

Sicer pa menijo, kot smo že večkrat omenili, da italijanski vladi sploh ni resno do sporazuma, temveč da bi najrajši spravila tržaško vprašanje začasno s sveta s kako «de facto» rešitvijo (n. pr. s tisto, ki se je Italiji zaradi jugoslovanskega odpora izmuznila na londonski konferenci), ker ne bi kompromitirala nadaljnjih italijanskih zahtev, ki se nikakor ne ustavljajo na mejah STO, temveč stremijo po vrnitvi tega, kar je Italija v zadnji vojni izgubila, pa tudi po uresničenju raznih drugih načrtov, ki jih je Mussolini le začasno izvedel ali, ki jih sploh ni imel časa izvesti.

A. P.

Širi se odpor proti Malanovi vladi

JOHANNESBURG, 27. — Vrhovno sodišče južnoafriškega parlamenta, ki je bilo pred kratkim ustanovljeno, je danes razveljavilo odločitev prizivnega sodišča, ki je razsodilo, da je ločitev belih volivcev od mešancev pri sestavljanju volilnih list nezakonita.

Medtem javljajo, da so do sedaj aretirali v Južni Afriki 3.198 oseb, ki se udeležujejo pasivne rezistence proti zakonom o plemenskem zapostavljanju. Kampanja se je razširila tudi v Natal. V Durbanu je bilo včeraj zborovanje, na katerem so sklenili, da se bodo udeležili kampanje proti krivičnim zakonom. Ob vzklikih «Afrika, Afrika» je predsednik afriškega narodnega kongresa za sekcijo v Natalu sporočil, da bo prvo skupino prostovoljcev v tej kampanji, ki bodo namenoma kršili zakone o plemenskem zapostavljanju, vodil predsednik indijskega kongresa v Natalu dr. Najcker.

PARIZ, 27. — Predsednik visoke oblasti evropske skupnosti premoga in jekla, Jean Monnet, se je danes razgovarjal z Williamom Draperjem, upravnikom MSA za Evropo. Govorila sta o finančnih odnosih med ZDA in med «poolom». Razgovori se bodo nadaljevali.

* * *

PARIZ, 27. — Uradno javljajo, da bo general Ridgway odpotoval 5. septembra v Ankaro. V Turčiji bo ostal do 11. septembra.

Ameriška diplomatska akcija za rešitev anglo-iranskega spora

Razgovor ameriškega poslanika in britanskega odpravnika poslov z Mosadekom - Ugibanja o namenu Jonesovega potovanja - Makkijeve izjave o prodajanju perzijskega petroleja

TEHERAN, 27. — Ameriški poslanik in britanski odpravnik poslov v Teheranu sta se danes razgovarjala štiri ure z Mosadekom. Pozneje sta objavila poročilo, ki pravi, da se je razgovor nanašal na prijateljske odnose med tremi državami. Mosadek je obema diplomatoma dal dodatna pojasnila o zadnji iranski noti Veliki Britaniji.

V ostalem pa vlada o teh razgovorih največja tajnost. Mosadek je celo prepovedal fotografom, da bi slikali, ko sta angleški in ameriški predstavnik zapustila palačo, kjer so bili razgovori. V Teheranu postavljajo številne domneve. Vsekakor je razgovor v zvezi z vprašanjem petroleja in opazovalci pripominjajo, da sta dolgo trajanje razgovorov in stroga tajnost dokaz izredne važnosti razgovora. V Londonu je predstavnik zunanjega ministrstva izjavil, da so se na sestanku razgovarjali o zadnjem izmenjanju not med Veliko Britanijo in Iranom, zlasti pa o zadnji noti perzijske vlade, glede katere je britanski odpravnik poslov Middleton zahteval pojasnila. Dalje je omenjeni predstavnik izjavil, da se mu ne zdi, da bi lahko govorili o posredovanju v petrolejskem sporu v zvezi z obiskom ameriškega industrijca Jonesa v Teheranu. Sklicujoč se na dejstvo, da je Jonesa povabil v Teheran Mosadek, je dejal: «Mosadek ima pravico povabiti v Teheran kogar koli, da mu poda svoje mnenje». Pripomnil je še, da se državni departman in Foreign Office strinjata v tem, da popolnoma izključujeta uradni značaj Jonesovega potovanja.

Jones je po pregledu abadanske čistilnice danes izjavil, da je večina naprav v dobrem stanju. To dokazuje vestnost in zmožnost perzijskih delavcev in inženirjev, ki po njegovem mnenju lahko zagotovijo obratovanje čistilnice.

Neki ameriški funkcionar državnega departmana, ki je strokovnjak za petrolejska vprašanja, je v zvezi z Jonesovim potovanjem izjavil, da bo ameriška vlada vedno odsvetovala nakup iranskega petroleja, dokler se bo «Anglo-Iranian Oil Company» imela za lastnico petroleja, ki se črpa iz iranskih vrelcev, in bo sodno nastopala proti tistim, ki bodo skušali izvažati petrolej izven iranskega ozemlja. Vsekakor pa ni državni departman dal nobenega pojasnila o Jonesovem potovanju in se niti ne ve, ali je odšel v Teheran za račun svoje družbe. Vsekakor domnevajo, da bo Jones upošteval opozorila AIOC in ameriške vlade, ki sta nakazali možnost, da bi petrolejske ladje s tovorom zaplenili na odprtem morju. Bolj verjetno pa se zdi, da je Jones mnenja, da bo AIOC v bližnji bodočnosti sprejela izvršeno dejstvo podržavljenja iranskega petroleja in da bo tedaj obnovitev obratovanja v abadanskih čistilnicah gospodarsko zdrava investicija.

«New York Times» pa piše: «Če Jones ali kdo drugi lahko koristno svetuje Irancem, kako naj bi najbolje pridobivali petrolej, zlasti pa zopet spravili v obrat abadanske čistilnice, bo to v korist vsem, zlasti pa Angliji. Vendar pa se ne sme pozabiti, da so zakoniti, moralni, politični in gospodarski činitelji taki, da bi bilo nevarno in tudi obsojanja vredno skleniti dogovore brez sodelovanja Velike Britanije».

Načelnik komisije za iranski petrolej Makki je danes izjavil, da se bo Perzija odrekla prodajanju svojega petroleja, če bi se morala zaradi tega odreči svoji neodvisnosti. «Vprašanje prodajanja, je dejal Makki, ima v prvi vrsti politično vrednost in šele nato gospodarsko vrednost za Perzijo». Nato je pripomnil, da je med svojim bivanjem v Nemčiji sklenil pogodbo za nakup motorjev, električnih motorjev in generatorjev za štiri milijone dolarjev. Dobave se bodo izvršile proti kreditom, plačljivim v štirih letih. Te stroje bodo uporabili za industrializacijo in elektrifikacijo Perzije.

Po Eisenhowerjevem govoru bolj umerjene Stevensonove besede

Demokratični kandidat izjavlja, da mora biti smoter ameriške politike mir v svetu - Foster Dulles poziva ZDA, naj posvečajo večjo pozornost Aziji, Afriki in Južni Ameriki - Evropski tisk obsoja Eisenhowerjeve izjave

NEW YORK, 27. — Odmev na predvčerajšnji Eisenhowerjev govor se še ni polegel. Danes pa je na kongresu «Ameriške legije» govoril demokratski kandidat Stevenson, ki je v začetku poudaril, da so ZDA združile svoje sile s silami drugih držav za vzajemno obrambo, da pa ves svet ve, da ZDA ne skušajo gospodovati nad ostalimi državami. «Ako tega kdo za železno zaveso ne ve — je pripomnil Stevenson — je temu vzrok to, da njegovi gospodarji ne želijo, da bi vedel».

Poudaril je nato, da imajo ZDA v svetu veliko moč in dejal: «Dejstvo, da smo močni, nam ne sme zakriti smotrov naše moči, ki so uveljavitev svobode, pravičnosti in miru v svetu». Kritiziral je nato tiste, ki pretiravajo s svojim tako imenovanim patriotizmom in posvaril pred «pretiranim antikomunizmom».

Med drugim je Stevenson tudi izjavil, da je «pot, po kateri hodimo, dolga, toda na njenem koncu je svetišče miru». Nadaljeval je: «Rečem vam, da mora biti to delo napravljeno, da pa so težave in nevarnosti, ki nas obdajajo na tej poti doma in v tujini, velike. Prepričan sem o potrebi močne državne obrambe, prepričan sem, da moramo še dalje zboljševati naš položaj in da ne smemo omahovati v tem času, ko tehtnica tako nevarno niha. Čeprav je pot do miru dolga, vidimo v dolini miru nejasne obrise novega sveta, rodovitnega in močnega».

«Amerika lahko posveti svojo moč stvari miru. Lahko razpolagamo z vojaško silo, ne da bi bili militaristi, s politično silo, ne da bi zatirali, in z moralno silo, ne da bi se imeli za višje od drugih». Bivše borce je tudi opozoril, da ne bo popustil na njihov pritisk, če bo sodil, da so njihove zahteve pretirane in v nasprotju z javno koristjo. V svojem govoru se je Stevenson komaj dotaknil zunanje politike. Dejal je, da je za močno državno obrambo, in pripomnil, da mora Amerika izboljšati svoj položaj brez obotavljanja ali nihanja.

Kongres «ameriške legije» pa je danes odobril resolucijo, s katero se zahteva odstavitev državnega tajnika Deana Achesona in «tistih, ki v tem ministrstvu ne vršijo svoje dolžnosti do domovine».

Republikanski svetovalec za zunanjo politiko Foster Dulles je danes kritiziral ameriško zunanjo politiko in pozval ZDA, naj posvečajo večjo pozornost azijskim, afriškim in južnoameriškim vprašanjem ter naj opustijo program «zajezevanja komunizma». Dejal je da bi «imperij sovjetskega komunizma» lahko «spodkopali od znotraj s pasivno rezistenco, obstrukcijo in z nesodelovanjem». Dalje je Dulles dejal, da so Sovjeti mnenja, da pelje pot zmage na Zahodu preko Azije, predvsem pa preko Kitajske, ter je pripomnil, da sedanja ameriška zunanja politika izvaja «rasno diskriminacijo v svetovnem merilu», s tem da koncentrira svoje napore na obrambo Evrope. Nadaljeval je: «To je zgrešena politika in spričo sovjetskega programa obkoljevanja sliči samomoru. Treba jo je spremeniti».

Medtem se nadaljuje polemika v zvezi z Eisenhowerjevim govorom. Ameriški demokrati očitajo republikanskemu kandidatu, da je brez potrebe uporabljal alarmistični ton. Eisenhowerjev govor pa kritizirajo tudi nekateri njegovi privrženci, zlasti kar se tiče njegovih izjav glede «osvoboditve baltiških držav, Poljske in ČSR».

Francosko javno mnenje posveča veliko pozornost volilnim govorom, obeh kandidatov. Pariški list «Paris Presse» pravi med drugim: «Za nas Evropejce, ki smo izčrpani od dveh vojn in skeptični nad vsem, kar se nanaša na moralna opravičila raznih dokazov moči, je bistveno ohraniti mir in pustiti, naj sleherni ostane na svojih že pridobljenih položajih, tudi če so bili krivično pridobljeni. Na tej poti nam ZDA ne bodo sledile: hladna vojna jih razburja nad vsem. Ne potrebujejo vroče vojne, pač pa uspeh: spričo pasiva, potrebujejo aktivo».

«Le Monde» pa omenja bolj zmerni Stevensonov govor ki je, nasprotno od Eisenhowerja, hotel «opozoriti volivce na stvarnost sedanjega trenutka». Kar se tiče Dullesovega govora, pa polemizira list glede sredstev, ki jih ta ima za primerna za osvoboditev dežel pod sovjetskim gospostvom.

Omenimo naj še včerajšnje komentarje londonskega in pariškega tiska, ki kritizira Eisenhowerjeve izjave.

Liberalni «Manchester Guardian» ga kritizira, ker je tako naravnost in odkrito povedal vse, kar misli o Sovjetski zvezi. «Toda — pravi list — ne gre za to, da bi Eisenhowerju očitali, da je šel predaleč. Povedali bi radi samo to, da se v svetu, ki je tako nabit z eksplozivnimi elementi, čutijo Evropejci srečni, če se kdo njihovih problemov loteva zmerno. Zato nas je ta strela z jasnega nekoliko pretresla». Nato pa pravi list, da je bistvo Eisenhowerjevega govora, izraženo v treh točkah, zdravo.

Konservativni «York shire Post» pa ugotavlja, da je formula, ki jo poudarja Eisenhower, povsem nasprotna formuli ameriških demokratov, ki so hoteli preprečiti vsako nadaljnjo sovjetsko ekspanzijo, toda ne omejiti sovjetsko vplivno področje na same njene meje. «Daily Miror» pa tolmači Eisenhowerjev ton z volilnimi zahtevami: «S tem da je zavzel še bolj ostro stališče kakor Mac Arthur, si Eisenhower pridobiva simpatije desnice, medtem ko hkrati zadaja odločilen udarec izolacionistom, ki bi hoteli zapustiti Evropo. Toda ena stvar je gotova: Rusija in Kitajska bosta do največje mere izkoristili v propagandne namene generalove besede ter od Evrope do Indije in še dalje bodo vsi zaskrbljeni zaradi pomena generalovih besed, ki pa morda ne pomenijo nič novega. Volilna kampanja se zaostruje, toda ne verjamemo, da bodo kandidati upoštevali odmev, ki ga njihovi govorniški napori imajo izven meja Združenih držav».

Tudi pariški list objavlja z velikim poudarkom Eisenhowerjev govor. Medtem ko govorijo kominformistični listi o «vojnem» tonu tega govora, objavljajo mnogi drugi, kakor n. pr. «Figaro», «Le Parisien Libéré» in «Populaire» brez komentarja generalove besede. «Ce Matin le Pays» pripominja, da je «Eisenhower pustil ob strani zmerno politiko. Ko je služil pod Trumanovo vlado, se je lahko mislilo, da odobrava to odločno in previdno politiko. Danes pa zavzema bolj gorečo tezo, ki je zavezniki ZDA v atlantski zvezi gotovo ne odobravajo. List poudarja nato volilni ton govora, pripominja pa, da ta govor vsekakor odraža važno stališče ameriškega javnega mnenja. «Combat» pripominja, da je treba ta govor spraviti v volilni okvir. «Njegov silni ton je ton kandidata in ne vladnega poglavarja. Dokaz o tem je omalovaževanje gospodarskih vprašanj, ki ga je general pokazal v svojem govoru. Mogočno oboroževanje, ki ga Eisenhower predlaga načenja zelo resna vprašanja in je vsekakor v protislovju z znižanjem izdatkov, ki jih Eisenhower zagovarja. Vendar je očitno, da mora napadalna sila generalovih izjav povzročiti zaskrbljenje ne samo glede njegovih političnih nazorov, pač pa tudi glede sedanjih pogojev ameriškega javnega mnenja. Če je republikanski kandidat izrekel take besede, pomeni da so te učinkovite z volilnega stališča».

SOVJETSKA NOTA propagandističen dokument

Tako je izjavil predstavnik francoskega zunanjega ministrstva - Komentar lista «Washington Post» Izjave nemškega podkanclerja Blucherja

PARIZ, 27. — Predstavnik francoskega zunanjega ministrstva je označil zadnjo sovjetsko noto o Nemčiji kot «v veliki meri propagandističen dokument, ki ima namen vplivati na nemško javnost». Dodal je, da je francoska vlada naklonjena konferenci štirih, mnenja pa je, da je dnevni red, ki ga predlaga Moskva, nesprejemljiv. Vprašanje svobodnih volitev v Nemčiji bi moralo biti na prvem mestu dnevnega reda konference, namesto na tretjem mestu. Ni namreč mogoče upati na zadovoljivo nemško mirovno pogodbo brez obstoja vsenemške vlade, in sestava te vlade je odvisna prav od svobodnih volitev.

Predstavnik je dejal dalje, da se bodo verjetno v kratkem sestali v Londonu angleški, francoski in ameriški predstavniki, da pripravijo odgovor na sovjetsko noto.

Ameriški list «Washington Post» piše o zadnji sovjetski noti med drugim: «Velika napaka bi bila, če ne bi že vnaprej upoštevali privlačnosti, ki jo izvaja misel politične enotnosti na vse nemško ljudstvo, toda bila bi tudi velika napaka gledati na to željo samo kot znak obnovljenega nacionalizma».

Članek omenja nato zvezo med sovjetsko zahtevo, naj se na njeno noto odgovori še pred oktobrom, in sklicanjem kongresa sovjetske kominformistične partije v istem času: «Če mora ta kongres določiti splošne obrise nove ruske politike glede Nemčije, je lahko razumeti, čemu bi Kremelj hotel, da zavezniki zavrnejo njegove predloge pred oktobrom.»

Na sestanku liberalne stranke je podkancler Zahodne Nemčije Blucher izjavil, da je zadnja sovjetska nota navadna špekulacija. «S svojo noto, je dodal Blucher, hočejo Sovjeti začeti volilno borbo proti zvezni vladi. Njihovi predlogi nimajo drugega namena nego razširiti njihovo oblast na vso Nemčijo. Njihova nota hoče prikazati, da je delitev Nemčije izvršeno dejstvo. Toda vzpostavitev njene enotnosti je zgodovinski zakon, kateremu se človek ne more upirati. Naša naloga je samo v tem, da odločimo, na kakšen način je treba to enotnost vzpostaviti». Blucher je zaključil: «Sovjetska nota bi bila verjetno bolj pozitivna, če bi evropske države pokazale večjo odločnost pri organiziranju svoje obrambe». Dodal je, da so te izjave strogo osebne in ne odražajo uradnega stališča vlade.

Trumanova poslanica ob prazniku dela

WASHINGTON, 27. — Predsednik Truman je danes objavil svojo poslanico, ki jo je namenil delavcem v ZDA ob priliki praznika dela, ki ga vsako leto praznujejo prvi ponedeljek v septembru. V svoji poslanici poudarja Truman velik pomen milijonov ameriških delavcev, organiziranih v sindikatih, in njihov prispevek k življenju v državi.

Predsednik ugotavlja, da štejejo danes ameriški delavski sindikati okoli 16 milijonov delavcev, ki s svojim delom koristijo sebi, svojim družinam, delovni skupnosti in domovini.

Poslanica omenja ukrepe ameriške vlade za zaščito pravic ameriških delavcev in smotre, ki jih je treba doseči v bodočnosti.

Zopet odloženi razgovori v Pan Mun Jomu

PAN MUN JOM, 27. — Danes sta se obe zastopstvi pri pogajanjih za premirje v Pan Mun Jomu vnovič sporazumeli za odložitev razgovorov. Razgovore so odložili do 4. septembra. Odlog razgovorov je zahteval načelnik zastopstva ZN, generalmajor William Harrison.

Grško-bolgarski spor pred OZN

NEW YORK, 27. — Grška vlada je včeraj poslala glavnemu tajniku OZN Trygve Lieu pismo, s katerim zahteva, naj se Združeni narodi zavzamejo za rešitev vprašanja otokov na reki Marici, ki jih zase zahtevata bodisi Bolgarija kakor Grčija. Pismo zahteva, naj se pošlje posebna komisija, ki naj postavi znamenja ob grško-bolgarski meji.

12 mrtvih pri iztirjenju vlaka

DUNAJ, 27. — Pri iztirjenju brzovlaka v Suchdolu na Odri (Moravska) je zgubilo življenje dvanajst potnikov, 180 pa je bilo ranjenih.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, četrtek 28. avgusta Avguštin, Milivoj
Sonce vzide ob 5.20 in zatone ob 18.51. Dolžina dneva 13.31. Luna vzide ob 13.51 in zatone ob 22.01.
Jutri, petek 29. avgusta Boleslav, Zelided

OB ZBOLJŠANJU ODNOSOV MED FLRJ IN AVSTRIJO

Kaj pa še čaka Italija?

Vprašanja, katera bi bilo mogoče rešiti z malo dobre volje na italijanski strani - Slovenci v Italiji zelo prizadeti zaradi šovinistične politike italijanske vlade in neurejenih odnosov med Italijo in FLRJ

GORICA, 27. — V Bad Gleichenbergu že dalj časa zaseda mešana jugoslovansko-avstrijska komisija. Predstavniki obeh držav v njej razpravljajo številna vprašanja, ki so se vlekla dolga povojna leta, ne da bi jih rešili v obojestransko korist. Predvsem se bodo sporazumeli o obmejnem prometu, o premoženju avstrijskih državljanov na jugoslovanskem ozemlju in še celi vrsti drugih vprašanj. Na tej konferenci bodo predstavniki obeh držav odstranili dobršen del visečih vprašanj, ki niso bila vzpodbujajoča za medsebojne odnose, in tako postavili krepko osnovo za nadaljnje zbliževanje na gospodarskem, političnem in kulturnem področju.

Naravno je, da so taka prizadevanja vredna vse hvale in da so nadvse važna za obe sosedni državi. Taka prizadevanja pa so tudi potrebna, da se odstranjujejo najmanjši vzroki za porajanje sporov, ki nosijo v sebi kal večjih zapletov in predstavljajo stalno nevarnost za mir.

Jugoslavija in Avstrija gradita močne temelje za poglabljanje prijateljstva.

Kaj pa je v tem pogledu napravila Italija?

Tudi med Jugoslavijo in Italijo je vrsta nerešenih vprašanj, katerih narava, če izvzamemo tržaško vprašanje, ni nič bolj zaostrena, kakor vprašanja z Avstrijo. Lahko rečemo, da je bilo stanje do Avstrije do neke mere bolj kočljivo, ker še ni sklenjena mirovna pogodba z Avstrijo in je Jugoslavija predložila celo svoje ozemeljske zahteve. Vsega tega z Italijo ni, kajti mirovna pogodba je v glavnem določila začasno mejo, katera se ne more in ne sme spremeniti več kot za 500 metrov niti v eno niti drugo stran. Ostala pa so vprašanja, katera bi bilo mogoče rešiti z malo dobre volje na italijanski strani, če bi se odpovedala svoji šovinistični gonji, ki je glavni vzrok, da so razmere med Jugoslavijo in Italijo tako slabe.

Slovenci v Italiji stalno spremljamo razmerje med Jugoslavijo in Italijo in priznati moramo, da nam je veliko na tem, da bi na tak ali drugačen način prišlo do neposrednih pogajanj in odstranitve vsaj tistih nevšečnih stvari, o katerih bi bilo mogoče najti skupno rešilno pot v medsebojno korist.

Nas italijanska šovinistična in imperialistična kampanja proti Jugoslaviji ne pušča hladne in nezainteresirane, ampak nas žalosti, ker vidimo, da italijanske oblasti ob podpori najšovinističnejših strank in časopisov ženejo to gonjo samo zato, ker skušajo ustvariti v svetu vzdušje, ki bi svetovne politike prepričalo o pravilnosti italijanskih zahtev. Italijanski politiki pa se kljub vsemu še niso prepričali, da so časi italijanskega imperializma minili in da njihovemu kriku nihče več ne verjame niti ne bo verjel. Zato je treba obrniti krmilo politike v drugo smer. Treba je priklicati v italijansko politiko več stvarnosti in ji dati solidno podlago.

To je najvažnejši nasvet, ki so ga italijanski voditelji že marsikdaj slišali in ki ga mi v imenu slovenske narodne manjšine ponavljamo. Z realnejšo politiko bi bilo mogoče rešiti tržaško vprašanje in še celo vrsto drugih, ki čakajo le na dobro voljo na italijanski strani.

Dokler pa v italijanske vodilne glave ne bo prodrla ta zdrava misel, toliko časa ne bo vsaj znosnih odnosov z Jugoslavijo. Krivdo za tako stanje pa nosijo samo v Rimu.

Sprašujemo se, koliko časa bo tako stanje še vladalo in kdaj bo prenehalo zapostavljanje Slovencev v Italiji, posledica italijanske šovinistične in imperialistične politike?

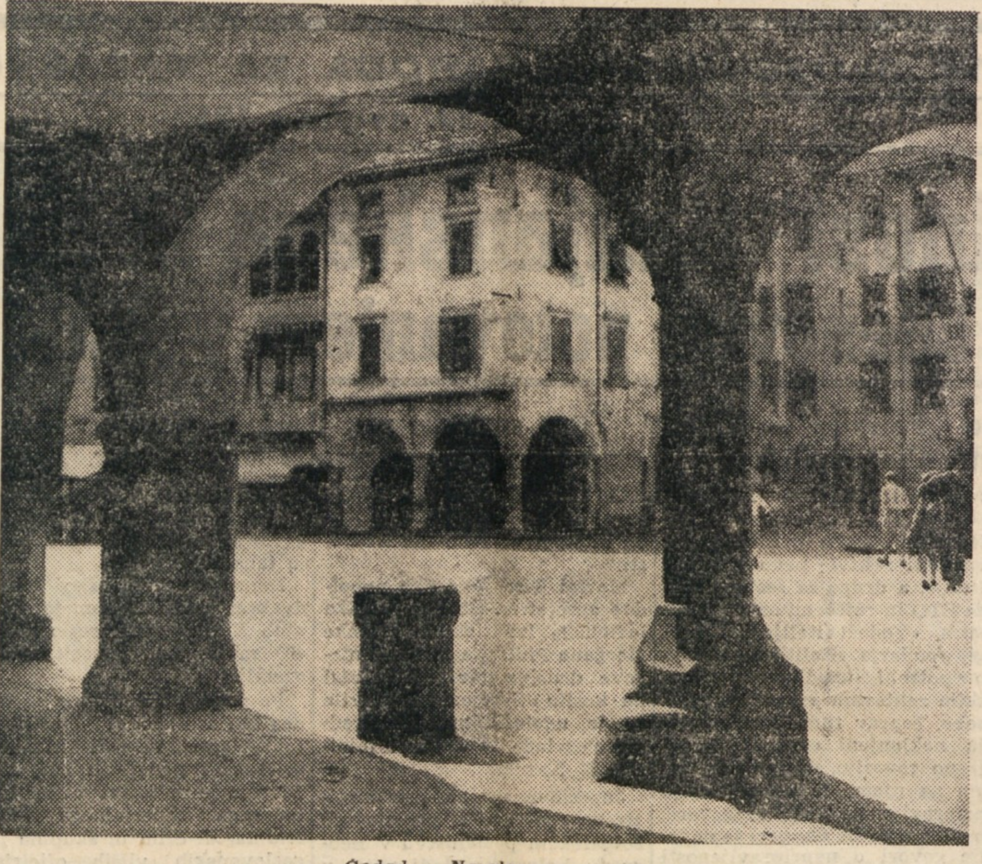

Čedad — Na glavnem trgu

KRATKE VESTI iz beneških vasi

Italijanski birokraciji ni para

Leta 1950 je Ivan Melisa, ki ima trgovino in pekarno v Lazah pri Podbonescu, plačal finančni upravi po registrskem uradu v Čedadu 7020 lir za davek na pekarno. Čez eno leto so ga obvestili, da mu ni bilo treba plačati 7020 lir, ampak samo 500 lir, zaradi pomote pri določevanju davka.

Prizadeti Melisa je seveda takoj vložil prošnjo za povračilo denarja. Čakal je več mesecev, ker pa ni bilo nobenega odgovora in denarja, je odšel osebno na pristojni urad v Videm, da pogleda, kako je z zadevo. Začudeno je pogledal, ko so mu v Vidmu odgovorili, da o njegovi prošnji sploh ničesar ne vedo.

Kje je bila njegova vloga za povračilo denarja? V kupu neštetih drugih prošenj in vlog je ležala že petnajst mesecev na registrskem uradu v Čedadu. Pomisliti je treba, da bo morala prošnja romati še v Videm, nato v Rim, pa zopet v Videm in Čedad. Melisa bo lahko še čakal, da mu vrnejo denar, ki ga je moral izdati zaradi pomote davčnih uradov.

Takšna je pač italijanska birokracija in ni upanja, da se bo kaj zboljšalo, ker italijanske oblasti rajši vtikajo nos v tuje zadeve, namesto da bi uredile svoje domače stvari, ki delajo sramoto sedanji dobi.

Davki, davki in zopet davki

Občinske uprave v Beneški Sloveniji ne znajo najti drugačne poti za sanacijo svojih financ kot novo obdavčenje občanov. Pa da bi vsaj pošteno in pravilno obdavčili posameznike. To se dogaja zlasti v občinah Beneške Slovenije in zaradi tega lahko sklepamo, da hočejo italijanske oblasti tudi na ta način otežkočiti življenje našim ljudem. Včeraj smo poročali o krivicah in nezadovoljstvu zaradi družinskega davka v občini Št. Peter Slovenov. Danes so na vrsti Neme, ki imajo tudi demokrščansko občinsko upravo.

Pred volitvami je bilo glavno demokrščansko geslo: «Hočemo župana, ki bo plačal davke». Mnogi naivneži so tem besedam nasedli; zdaj se kesajo ker občutijo na lastni koži vse posledice slabega upravljanja občinskih poslov in gospodarstva. Mnogi so se zaradi prevelikih davkov pritožili na prefekturo. Prefektura je razdelila pritožbe na več ali manj važne. Lažje zadeve je izročila občini, naj jih sama reši, težje pa bo rešila prefektura in je v ta namen naročila orožnikom, naj dobijo potrebne informacije.

Kako se sedanja uprava zanima za blago svojih občanov nam dokazuje sledeči primer.

Prejšnja uprava je odobrila vojnemu oškodovancu Mauru Ernestu predujem 80.000 lir za obnovo hiše. Po enem letu pa sedanja uprava ni plačala še niti lire, čeprav je občinski sklep potrdila tudi prefektura.

Pred volitvami so demokristjani mnogo obljubljali, pa je ostalo le pri obljubah, ko so prišli na občinsko upravo.

Kaj so njim mar propadle hiše, beda in pomanjkanje ljudstva! Vse lahko potrpi, le cerkev naglo in marljivo popravljajo.

KUD «TABOR» LOKEV obnovi v nedeljo 7. septembra prvič po osvoboditvi staro navado, to je praznovanje

„Kačišnice“

na dvorišču gostilne Muha.

Na sporedu je vrtna veselica z bogatim sporedom: Pevski koncert in tombola, nogometna tekma, veselo rajanje ter ples na katerem bo igrala godba na pihala iz Vrhpolj.

Vabljeni so vsi tisti, ki želijo še enkrat po tolikih letih po starem zaplesati polko. Vabimo tudi prosvetna društva iz STO naj organizirajo izlete.

O RAZMERAH NA JUŽNEM TIROLSKEM

Nemci se trdovratno upirajo italijanski raznarodovalni politiki

GORICA, 27. — Uradno italijansko časopisje od časa do časa objavi članek o položaju v Južnem Tirolu in se skrajno nespodobno izraža o nemški manjšini, ki biva na tistem področju pod italijansko oblastjo. Demokristjanska vlada je šla v svojem šovinizmu proti Nemcem tako daleč, da je otrokom v šoli pričela poitalijančevati priimke, o čemer smo svojčas že poročali.

Njeno ravnanje ni pustilo ravnodušne pripadnike nemške manjšine, ki so ob raznih prilikah pokazali svoje nezadovoljstvo.

Pred dnevi se je iz tistih krajev vrnil človek, ki nam je pravil o razmerah na Južnem Tirolskem, in nam povedal, da so Italijani povsod zelo slabo gledani in da brez znanja nemškega jezika nič ne opravijo, čeprav tamkajšnji Nemci znajo italijanski. Nasprotno pa imajo do Slovencev velike simpatije.

Torej tudi pripadniki italijanske narodnosti okušajo, kaj se pravi biti v podrejenem položaju. Na tak način si lahko predstavljajo, kako se godi nam ki na ozemlju italijanske republike sploh nimamo nobene zaščite in narodnih pravic.

Večerni tečaji za šolsko leto 1952 - 53

GORICA, 27. — Šolski skrbnik sporoča, da je ministrstvo za javno vzgojo objavilo uredbo, ki vsebuje pravila za ustanovitev večernih tečajev in bralnih centrov za leto 1952-53.

Večerne tečaje lahko razdelimo na sledeči način:

1. državni tečaji, ki jih je napovedalo šolsko skrbništvo;
2. tečaji, ki so jih napovedale druge ustanove ali pa zveze, ki jih finansira država;
3. tečaji, ki so jih napovedale druge ustanove in zveze na svoje lastne stroške.

Ustanove, ki so zaprosile šolsko skrbništvo za ustanovitev večernih tečajev, so vzgojne ustanove za pomoč ljudstvu, kakor n. pr. pokrajina, občina, zveza učiteljišča itd.

Tudi kmečka podjetja lahko zaprosijo za ustanovitev večernih tečajev.

Interesenti si lahko ogledajo omenjeno uredbo na šolskem skrbništvu in pri didaktičnih ravnateljstvih v vsej pokrajini.

Izpiti in vpisovanje na slovenskih srednjih šolah v Gorici

Po določilu naučnega ministrstva se izpiti (sprejemni, vstopni, popravni) v jesenskem roku pričnejo na vseh štirih slov. srednjih šolah v Gorici 15. septembra ob 8.30 zj. in se bodo vršili v vrstnem redu, ki je objavljen na razglasni deski vsake šole.

Mature se pričnejo 29. septembra.

Vpisovanje za novo šolsko leto 1952—53 se prične 1. septembra in se zaključi 25. septembra; le za dijake, ki bodo polagali izpite v jesenskem roku, se zaključi 30. septembra. Vse podrobnosti glede vpisovanja so razvidne z razglasne deske na šolah. Tajništva so za morebitna pojasnila odprta vsak dan od 9. do 12. ure.

Urnik vlakov na goriškem kolodvoru

ODHODI:

Proti Trstu: 6.20, 7.25, 8.44, 10.04, 13.45, 15.57, 17.26, 18.33* 20.36, 21.26, 00.01.

Proti Vidmu: 4.50, 5.30, 6.36, 7.59, 8.28, 10.46, 13.48, 16.00*, 17.25, 19.15, 20.18, 23.20.

PRIHODI:

Iz Trstu: 5.26, 6.34, 7.57, 8.19*, 8.27, 10.44, 13.44, 17.21, 19.10, 20.16, 23.18.

Iz Vidma: 4.40, 6.18, 7.23, 8.43, 10.00, 13.43, 15.55, 17.23, 18.29*, 20.34, 21.24, 23.59.

* Ne vozijo ob nedeljah.

Žlebovi v Gosposki ulici

«Na levi strani Gosposke ulice so žlebovi zelo slabi. To se opazi ob deževju, ko na treh ali štirih mestih pada voda na pločnik v obliki velikega curka. Tudi takoj po dežju na tistih mestih še vedno kaplja, kar bo sčasoma pokvarilo tudi pločnik. Pravilno bi bilo, da bi hišni lastniki popravili žlebove».

Meščan

Neprevidni kolesar pod voz

GORICA, 27. — Na začetku goriškega Korza, tam kjer se ta križa z Ul. Seminario, je prišlo danes dopoldne okoli 10. ure do prometne nesreče. Na križišču sta se namreč v istem trenutku znašla voz s konjsko vprego, ki ga je vodil neki kmet iz okolice, in kolesar Josip Caligardo iz Ul. Poligono 11. Usoda je namreč hotela, da je iz neznanih vzrokov (očividci pripovedujejo, da se je kolesar menda ozrl in spregledal voz na cesti) padel pod voz ter se pri tem onesvestil. Prisotni so Josipu takoj priskočili na pomoč, izvlekli so ga izpod voza ter ga skušali z umetnim dihanjem spraviti k zavesti. S precejšnjim trudom se je spretnima mladeničema to posrečilo. Telesne poškodbe Josipa Caligarda niso prav hude.

S kolesom v obcestni jarek

GORICA, 27. — Ko se je 42-letni Pisch Ermenegild iz Koprive danes opoldne vračal z dela domov je zaradi svoje lastne neprevidnosti padel s kolesa. Mož je vozil precej naglo in ko se je na nekem ovinku ozrl za nekim kamionom je padel skupaj s kolesom v obcestni jarek. Nekaj trenutkov je Pisch ležal v jarku, dokler ni prišel k moči in klical na pomoč. Ravno takrat je privozil mimo neki avtomobil, ki je ponesrečenca pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia. Zdravniki so po kratkem pregledu ugotovili, dan si je pri padcu zlomil eno rebro na levi strani. Ozdravel bo v 30 dneh, če ne nastanejo kakšne komplikacije.

Kolo mu je odpovedalo

GORICA, 27. — Ko je danes zjutraj 37-letni Valerij Beltrame iz Ul. Rabatta 15 vozil s kolesom po Ul. Seminario mu je nenadoma odpovedalo krmilo. Kljub temu, da je Beltrame brž prejel za zavore je vseeno padel s kolesa in zadel z ramenom ob pločnik. Mimoidoči so telefonsko poklicali rešilni avto Zelenega križa, ki ga je pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so zdravniki ugotovili, da si je pri padcu le lažje ranil desno ramo. Ozdravel bo v enem tednu.

V isto bolnico so agenti Zelenega križa pripeljali tudi 46-letnega Toscana Gabrijela iz Grada št. 14. Mož se je zjutraj odpravil v mesto, toda ko je prišel po stopnicah stanovanja na cesto se mu je stemnilo pred očmi. V bolnišnici so mu nudili vso potrebno pomoč. Nato se je že lahko vrnil sam domov.

Prispevajte za KULTURNI DOM

SEJA OBČINSKEGA ODBORA V RONKAH

Razpravljali so o odpustih v predilnici

RONKE, 27. — Pred dnevi se je sestal občinski upravni odbor pod predsedstvom župana dr. Bernazza. Na seji so razpravljali o raznih vprašanjih, med drugim tudi o novih odpustih v predilnici. Župan je seznanil odbornike o odpustu 170 delavcev in o posledicah, ki so zadele sorodnike odpuščenih. V največ primerih predstavlja ta služba edini dohodek. Ker je župan sam interveniral pri prefektu mu je ta razjasnil, da oblasti z zanimanjem sledijo sporu, ki je nastal med delodajalci in delavci predilnice.

Prefekt je dalje pooblastil župana naj mu navede nekaj primerov tistih delavcev, ki so zaradi odpustov iz službe v najslabših ekonomskih razmerah.

Dalje so odborniki še pretresali razna vprašanja navadnega upravnega značaja.

Vozni red mestnih avtobusov

Glavni kolodvor - Severna postaja: ob delavnikih odhodi z glavnega kolodvora ob 5, 5.45, 6.20, 6.40, 6.50, 7, 7.15, 7.25 (do 20.2 vsakih 8 minut) 20.10, 20.20, 20.30, 20.40, 20.50, 21, 21.15, 21.35, 21.50, 22.15, 23, 23.10 in 23.40. Odhodi s severne postaje ob 5.20, 6, 6.15, 6.40, 6.58, 7.10, 7.20, 7.30, 7.42 (do 20.2 vsakih 8 minut), 20.10, 20.20, 20.30, 20.40, 20.50, 21, 21.10, 21.20, 21.35, 21.55, 22.40, 23.20, 23.30 in 23.55. Ob praznikih odhodi z glavnega kolodvora ob 5, 5.45, 6.20, 6.40, 6.45, 7, 7.15, 7.25 (do 21 vsakih 8 minut), 21.15, 21.25, 21.35, 21.45, 21.55, 22.15, 23, 23.10, 23.40. — Odhodi s severne postaje ob 5.20, 6, 6.15, 6.40, 6.58, 7.10, 7.20, 7.30, 7.42 (do 21 vsakih 8 minut) 21.10, 21.20, 21.35, 21.45, 21.55, 22.10, 22.30, 22.45, 23.20 in 23.55.

Glavni kolodvor - bolnišnice: odhod z glavnega kolodvora ob delavnikih in praznikih ob 8, 9, 14, 16 in 17.30; iz umobolnice ob 8.20, 9.50, 15.20, 16.30, 17.50.

Gorica - Standrež - Sovodnje: ob delavnikih odhodi s Travnika za Standrež ob 7.30, 8.20, 8.40, 10, 11, 12.40, 13.30, 15.30, 16.40, 18, 19, 20. Odhodi s Travnika v Sovodnje: 7.30, 8.20, 11, 13.30 in 19. Odhodi iz Standreža ob 6.40, 7.10, 8, 8.50, 9, 10.20, 11.40, 13, 14.40, 15.50, 17, 18.20, 19.40 in 20.15. Odhodi iz Sovodenj: 7, 7.50, 8.50, 11.30, 14.30, 19.30. Ob praznikih odhodi s Travnika za Standrež: 8.30, 10, 11.15, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21. Odhodi s Travnika za Sovodnje: 13, 14, 15, 18 in 20. Odhodi iz Standreža: 8.50, 10.15, 11.30, 13.40, 14.40, 15.40, 16.30, 17.30, 18.40, 19.30, 20.40 in 21.20. Odhodi iz Sovodenj ob 13.30, 14.30, 15.30, 18.30, 20.30.

Zopet slinavka

Zopet so odkrili pojav slinavke in parkljevke. Tokrat so opazili nevarno bolezen v občini Ampezzo na neki planini, kjer je na paši govedo.

Poleg običajnih varnostnih ukrepov, so oblasti odredile obvezno cepljenje goveda, koz in ovac v občini Ampezzo, Forni di Sotto in Sauris.

Pokrajinski veterinarski urad bo delil cepivo po znižanih cenah. Pravilno bi bilo, da bi tudi v Beneški Sloveniji cepili govedo, in da bi tudi tem krajem oblasti razdelile cepivo po najnižjih cenah.

KINO

VERDI. 17: «Gangsterji», B. Lonchester in A. Gardner.
VITTORIA. 17: «Maščevalci», D. Fairbanks.
CENTRALE. 17: «Dvoumen svet», E. O'Brien in J. Dru.
MODERNO. 17: «Vodovje nad Pacifikom», R. Russel in F. Mc Murray.
ESTIVO. 21: «Prepovedan mož», B. Davis.

Proslava žrtev v Torjanu ob udeležbi oblasti in vsega prebivalstva

V ponedeljek 25. t. m. je bila pri nas spominska proslava v počastitev 32 žrtev nacifašističnega pokola. Prisotni so bili zastopniki oblasti, zveze borcev in vse prebivalstvo. Po cerkvenem obredu je župan imel kratek nagovor, delegacija bivših partizanov pa je položila na grob venec cvetja.

Opazili smo zastopnike oblasti, ki so s svojo prisotnostjo potrdili, da noben pošten državljan ne sme pozabiti na žrtve v boju proti nacifašizmu.

Toda marsikaterega tarejo hudi dvomi in razočaranje. Kako morejo iste oblasti, ki se udeležijo podobnih proslav, nato dovoliti, da povzročitelji nekdanjih nasilstev požigov in pokolov, lahko nemoteno dvigajo glave, sramotijo borbo za osvoboditev in bivše partizane? Še potuho jim dajejo, da imajo še več poguma in predrznosti.

Naše ljudstvo ne more pozabiti nedavne črne preteklosti, dobro se še spominja vsega trpljenja in pozna vse tiste, ki so mu ga povzročili in niso bili za svoje zločine kaznovani.

Oblasti jih ščitijo, preganjajo pa poštene protifašistične borce in odrekajo osnovne pravice narodu, ki je toliko žrtvoval v skupni borbi proti nacifašizmu, da bi dosegel tudi zase svobodno in lepše življenje. Velika je odgovornost sedanje italijanske vlade zaradi take njene politike.

Čedad

Na Trgu Duomo je Giovanni Tecco našel denarnico in 11.000 lir. Takoj je izročil vse skupaj na poveljstvu mestne policije, kjer je malo nato lastnik lahko dvignil zgubljeni denar, ki ga je našel poštenjak.

***

V soboto 23. t. m. so našli moško kolo. Lastnik ga lahko dvigne na sedežu mestne policije, če dokaže, da je njegovo.

ŠEMPOLAJCI VABIJO NA TRADICIONALNI

PEVSKI KONCERT

KI BO V NEDELJO 31. AVGUSTA OB 16. URI V ŠEMPOLAJU

Sodelujejo: Pevska zbora iz Podgore in Peči (Gorica), pevski zbori «V. Vodnik» iz Doline, «I. Vojko» s Proseka-Kontovela, «I. Gruden» iz Nabrežine, «Rdeča zvezda» iz Saleža in tamburaši «I. Cankarja» iz Trsta.

Poslužite se rednih vlakov in avtobusov do Nabrežine, od koder je prijeten sprehod po lepi poti do Šempolaja

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

DRUGA PLAT ZVONA O ZELENJAVNEN TRGU

O vprašanju prodaje zelenjave potrošnikom imajo pravico spregovoriti tudi pridelovalci

Pri tem pa se morajo preprečiti razne špekulacije prekupčevalcev

Komaj dva dni za tem, ko je naš dnevnik objavil kratek članek o pritožbah pridelovalcev zelenjave glede tehtanja na zelenjavnem in sadnem trgu, je nastal spor, za katerega so pokazali svoje zanimanje vsi lokalni listi. Gre za spor med tržaško občino oz. upravo zelenjavnega trga ter trgovci na drobno, ki prodajajo sadje in zelenjavo po mestnih prodajalnah.

V ponedeljek so namreč trgovci eno uro bojkotirali nakup sadja in zelenjave na trgu na debelo ter to potezo označili kot protest proti točki v občinskem pravilniku, ki pravi, da smejo po deveti uri nakupovati blago tudi zasebniki, seveda samo v večjih količinah. Protest so trgovci poslali tudi županu, v katerem pravijo, da so zaradi tega oškodovani ter zahtevajo ukrepe, ki bi to preprečili.

Večina tržaških listov, ki so se ukvarjali s to zadevo, je prodajalce na zelenjavnem trgu označila kot «grossiste», kupce pa kot trgovce na drobno. Eni dolžijo grosiste, češ špekulacij so krivi samo oni, drugi pa pravijo, da so krivi trgovci na drobno, ker cene preveč dvigajo.

Polemika v tej smeri ne more prinesti nič novega. Gre pa še za vprašanje, ki je pri stvari velike važnosti. Na zelenjavnem trgu so med prodajalci sadja in zelenjave — t. j. «grosisti» — v glavnem pridelovalci sami. Izvzemimo res prave grosiste s sadjem, ki se ukvarjajo v uvozom in izvozom sadja in ki imajo na zelenjavnem trgu svoje stojnice, pa nam ostane neprimerno večje število prodajalcev in prodajalk, ki so istočasno tudi pridelovalci povrtnin. Po našem imajo tudi ti pravico, da o stvari izrečejo svoje mnenje. Njim namreč ni vseeno, ali svoje blago prodajo ali pa ga zopet odnesejo nazaj na Kolonkovec, k Sv. Ivanu, na Plavje itd.

Dejstvo je, da so pridelovalci povrtnin v zelo težkem položaju. V tej letni sezoni, ko je močna konkurenca, morajo gledati res na vsako liro, da kujejo vsaj svoje stroške. Računajmo delo, prevoz blaga na trg, davek, tehtanje itd., pa vidimo, da je cena, po kateri prodajajo zelenjavo in sadje, izredno nizka. Kar se še izraza «grosisti» tiče, naj omenimo, da pridelovalci povrtnin pripeljejo na trg v glavnem od 5. do 20 košar blaga, kar je pri sedanjih cenah res prava malenkost.

Protest trgovcev na drobno je deloma upravičen, ko trdijo, da nekateri zasebniki špekulirajo s kupljenim blagom. Toda po našem mnenju ni ta škoda tako velika, kot bi jo n. pr. imeli pridelovalci povrtnin, če bi morali v takih pogojih prodajati svoje pridelke samo trgovcem na drobno. Čeprav so po določeni uri v večini primerov prisiljeni znižati ceno, in to zaradi hitre pokvarljivosti blaga, se jim to še vedno bolj splača, kot da bi morali blago odnesti nazaj ali pa ga podariti komur koli.

Pa še ena stvar je, ki jo je na vsak način treba upoštevati. V tem letnem času je pridelkov v izobilju, medtem ko ne bo že čez dober mesec več kaj izbirati. Dejstvo je, da so trgovci na drobno pričeli protestirati šele v tej letni dobi, kajti poprej najbrž niso zato imeli razloga, niti ga ne bodo imeli čez dober mesec dni. Pridelovalci povrtnin bodo občutno zmanjšali svoj dovoz na trg in takrat za zasebnike le malo ostane.

Pri reševanju tega spora je treba torej upoštevati tudi pridelovalce in prodajalce povrtnin in sadja. Ni mogoče dopustiti, da bi bili izročeni na milost in nemilost trgovcev na drobno. Zato bi bilo pač najbolje, da ostane urnik pri starem.

Z večjo kontrolo na trgu sami pa tudi s kaznovanjem špekulantov, bi se dalo doseči, da ne bi nekateri izrabljali ugodnosti, ki jih imajo predvsem revne gospodinje. To bi bilo malim trgovcem samo v prid.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

NOVE KNJIGE

Jastrun: Mickiewicz, platno, lir 1.600. Tolstoj: Vojna in mir, platno, lir 2.900. Slovensko Primorje v luči turizma, polpl., lir 1.050. Lalić: Svadba, polpl., lir 180. Morike: Mozart na potovanju v Prago (Mala knjižnica 52) broš. lir 180. Mevlja-Kljun: Vesele pikre, broš, lir 220.

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU IN GORICI!

ZAGREBŠKI VELESEJEM

13. DO 28. - IX. - 1952

OSVOBODILNA FRONTA PRIREDI OB PRILIKI VELESEJMA

MNOŽIČNI IZLET V ZAGREB

IN SICER V SOBOTO 27., NEDELJO 28. IN PONEDELJEK 29. SEPTEMBRA. V ZAGREB BO VOZIL POSEBEN VLAK. — VPISOVANJE DO PETKA 19. SEPTEMBRA NA VSEH SEDEŽIH OSVOBODILNE FRONTE.

5-DNEVNI IZLET V DALMACIJO

Iz tehničnih razlogov se izlet odloži od 4. septembra na 18. do 22. septembra. Odhod iz Trsta z avtobusom ob 1. uri ponoči ter odhod z Reke ob 5. uri zjutraj z ladjo (zajtrk, kosilo in večerja na ladji). Ob 21.25 prihod v Split in ob 23.30 odhod iz Splita (prenočišče in zajtrk na ladji).

Drugi dan prihod v Dubrovnik ob 10.05 (penzion v hotelu).

Tretji dan odhod iz Dubrovnika ob 9. uri zjutraj (kosilo na ladji), prihod v Split ob 19.30.

Četrti dan ogled Splita, eventualni izlet v Trogir ali Solin (penzion v hotelu).

Peti dan odhod iz Splita ob 5. uri zjutraj in prihod na Reko ob 21.25, nato odhod z Reke z avtobusom v Trst.

Cena vožnji (vključena hrana in prenočišče) je 14.350 lir. Pri vpisu plača vsak izletnik polovico vsote, dva dni pred odhodom pa še ostanek.

Ker je število izletnikov omejeno, prosimo, da se zainteresirani čimprej vpišejo. Vpisovanje pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b do 6. septembra.

TRIDNEVNI IZLET 20., 21. in 22. septembra 1952 na

Zagrebški velesejem

Vpisovanje pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b tel. 29243.

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

14. SEPTEMBRA 1952 ENODNEVNI IZLET V

Pazin

Vpisovanje do 30. avgusta 1952 pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b, tel. 29243.

TONE ŠIFRER

KMET in STVARI

Odlomek o stvareh in kmečkem delu v avgustu

O PISATELJU: Bil je droben, majhne postave, a zdrave rasti. Krepke mišice so razodevale, da Tone pogosto poprime za poljsko delo. Včasih sem imel vtis, da si še ni prsti izmil z žilavih rok. Tudi poteze njegovega koščenega obraza so bile trde. Hoja in kretnje sicer niso bile okorne a vendarle nekam oglate. Žive in rjave oči so pozorno in resno ogledovale, odgovori so bili nekam zadržani in premišljeni. Dokler ni stekla beseda, oziroma dokler se človeku ni privadil in mu zaupal, je odgovarjal bolj z vzkliki kakor z besedami. Njegov smeh, ki je najzgovornejša človekova karakteristika, je bil prisrčen, odkrit a skop. Tudi sicer ni bil bogvedi kako zgovoren, kakor pristen kmetiški človek je rajši poslušal in premišljal.

* * *

Neki dan so se pripeljali SS-ovci pred hišo. Ker ni nihče slutil da je že izdan in z njim vsa organizacija (Osvobodilna fronta), so ga poklicali. Sifrerja so posadili v avto, ki ga je odpeljal v Begunje.

Aprila meseca pa so v Kranju obstali ljudje pred Rösenerjevo «Bekanntmachung», da bo petdeset «komunistov» ustreljenih. Sestindvajseti med njimi je bil Šifrer Anton, rojen 8. junija 1911, stanujoč v Žabnici št. 42.

Mladega, nadarjenega pisatelja in pesnika sorške ravni niso ustrelili v Kranju, odpeljali so ga v Mauthausen. Bržkone so jih tam streljali. vsaka sled za njimi je izginila.

Nihče mu ni gledal v oči, ki so zadnjič žarele, ko se je spomnil malo . j napisanega verza: «Zdaj teče zadnja kri iz srčnih ran...»

JUS KOZAK

NOVA POMLAD

Prve dni avgusta

Ko požanjejo žito, se zdi, da je prišla na polje nova pomlad. Samo mehkobno zoreči oves spominja na obilje žitnih barv pred dobrim tednom, drugače povsod vlada zelena barva, v različnih odtenkih pomešana na njivah, kjer vdrugo raste črna detelja z nadihom in vonjem gostih bledordečih cvetov.

Poletje koraka v hribe. Visoko na Planici in Sv. Mohorju zagore poletne barve. Še više pod Storžičem in Grintovci je izginil zadnji sneg in takrat mora biti po stari modrosti tudi v višjih krajih žito zrelo. Včasih zablisnejo na skalnatih travnikih zeleni odsevi planinskih trav, drugič so gore samo kot mračne, negibne silhuete, ki čakajo, kdaj bodo izlegle noč.

Kratkotrajni privid te pomladi pa spremlja čisto drugačen vonj kakor ono na cvetnem vozu vihrajoče. Krompirjeve njive trpko diše, z njih cvetoče detelje prinese veter sem in tja presenetljivo meden oblak, ampak vse je tako resno; poletje je sklonilo glavo, dalije in georgine rasto po vrtovih in stoje v vseh vazah.

Drevje je že napelo svoje veje pod zelenimi sadovi. Paglavci se ozirajo po zgodnjih paradižnikih, da s kislimi sadovi poslade veselje kraje in vročino poletnega dne.

Pod drevjem so znova pokosili, nič več ne skrbe, da bi čim dalj trajala trava, saj ni več dosti vredna, polna je bolno rumenega listja in pohojena je od kur.

SIMFONIJA

Kmečko leto in delo, polje in nebo prepeva venomer simfonijo z vsemi ustvarjenimi barvami in s tisoč glasovi. vendar je kmet preveč ponižen v težko delo, da bi jo slišal vsak dan. Samo včasih ji prisluhne, ko igrajo barve zemlje in neba fortissimo, a takoj se spet pomakne v skrbi in utrujenost.

Kdor ima zanjo okó in uho, jo vidi in sliši, kako igra vse leto vsak dan, zdaj vriskajoča v poskočnih valovih vlažnega juga, nato monotona, samo v barvi cerkvic na hribih, izraziteje trepetajoča pesem oblačnega brezdeževnega dne, ki se zdi, da se je odtrgalo v doline iz brezčasja tam na gorah.

Ob žetvi prepevajo barve na vso moč; to niso dnevi razpršene svetlobe in poltonskih doživetij, izraz žetve je fortissimo akordov, ki se spreminja samo po durih. Potem glasbila na njivah drugo za drugim utihajo, nazadnje ostane samo oves, poln starega izročila in mehkobe, nekoliko otožen v svojih mehkih plevah, ker ne more nadaljevati preobilnega dela, ki so ga prej opravljala druga žita. Zato pa udarijo na dan rogovi, ki pojejo s krompirjevih njiv, in nežni glasovi druge violine z rumenkastih nadahnjenih razorov kličejo ajde.

Zdaj prevladuje ta barva tako, zdaj druga, za nekatero se moraš zanimati, ker je tako močna in očitna; druge prepeva kratek intermezzo svoje pesmi sama zase, ampak kdor jo sliši, mu ostane v duši jasen in prijazen spomin nanjo. Taka je nemška in črna detelja, to cvete, tako poniglavo trdovratni osat, katerega cvet čudovito diši.

MLATIČI

Različni pregovori in prva na pol zrela jabolka kažejo, da je prišel čas, ko se bo pesem cepcev vzpela nad vas. Zares se zasliši, zdaj na tem, zdaj na onem koncu, nato odmeva z vseh skednjev in kor se tako hitro utihne, kakor je oglasila. Kratkotrajno drdranje vetrnika opravi življenjsko in svetopisemsko delo ločitve plev in zrnja, ravni in ogromni otepi počivajo na tramovih pod streho in delo je opravljeno. «Priden mlatič se ne sme bati hudega psa,» so nekoč dejali in s tem namigovali, da mora imeti vsak trenutek kaj v roki, zdaj metlo in grablje, zdaj cepec in vile. Če ne drugega pa žlico.

Bili so časi, ko so po tri tedne dan na dan požirali prah in vihteli pod odre betice cepcev; ampak že mnogo let je drugače. Namesto cepcev zdaj vznemirja vas ropot mlatilnic; strojnik pri njej pomaga opraviti nekdanje delo v nekoliko urah. O tem seveda nihče ne razglablja, to dejstvo so sprejeli kmetje kot važen dogodek, zanj hranijo prašičje pleče, in kolač takrat zakraljuje na mizi.

Uvod v to dobo pa je kratka pesem cepcev, ki se včasih le preveč zaletuje, zakaj roke so se že odvadile in samo starejši poznajo vsakršno malenkost, saj jim je ta pesem nekoč po cele tedne pela v ušesih.

Potrebna pa je ravna slama za povresla pri otepih. Kaka dva okna rži gre pod cepce, kjer pa je premalo delovnih rok, se sliši tu in tam samo zamolklo udarjanje s poda; gospodar otepe nekaj otepov rži, samo toliko, da bo za povresla, vse drugo bo opravila zadružna mlatilnica, ali pa majhna domača, ki bo tudi dovolj hitro obrenkala velike snope.

SVET RESNIČNOSTI

Svet kmečke resničnosti je tako jasen in mnogovrsten, da mora biti človek, ki mu ta svet pomeni osebno resničnost, zares bogat in vsestranski.

FOTOKRONIKA

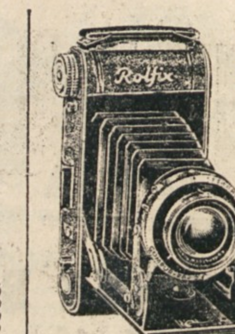

Ne samo pri nas, tudi na Koreji je sedaj vroče. To je občutil tudi ameriški vojak, ki si išče utehe v potoku v neposredni bližini bojne črte, kar kaže, da vlada na bojišču precejšnje zatišje. Toda za vsak slučaj... je vzel s seboj puško zaradi osnovnega vojaškega pravila, da opreznost nikoli ne škodi...

Svetovno gospodarstvo

NEMSKA PREMOGOVNA INDUSTRIJA V TEZAVAH?

Nemška premogovna industrija gre, kljub podpori, ki jo je dobila z Zapada za poživitev dela, navzdol. Ta neuspeh je vzbudil z zapadnih krogih veliko nezadovoljstvo. V začetku tega meseca je načelnik Marshallovega načrta v Nemčiji blokiral vsoto 25.667.000 nemških mark iz Marshallovega sklada, ki je bila določena za obnovo nemške ekstraktivne industrije. Sklad so blokirali zato, ker je nemška premogovna industrija kazala stalno nazadovanje v proizvodnji, dočim se vodstvo za to niti ni zmenilo.

ZNIŽANA ZAVAROVALNINA NA MORJU

Kakor poročajo iz Londona, se bo zavarovalnina za vojni riziko na ladjah, ki plovejo v Črno morje, v Turčijo, Indokino in Siam znižala od dosedanjih 3 šilingov za 100 funtov šterlingov na 2 šilinga.

TURSKI BOMBAZ IN TOBAK

Turčija postaja iz leta v leto čedalje važnejši činitelj v evropskem gospodarstvu. Naraščajoča proizvodnja pa povzroča grškim oblastem mnogo preglavic, kajti država nima tehničnih sredstev za vskladiščenje obilice proizvodov.

Letos bo Turčija lahko izvozila za 1.5 milijona ton žita. Lansko leto pa je Turčija izvozila le 800.000 ton žita. Najzanimivejše pri tem je to, da je do pred dvema letoma Turčija uvažala žito in ga kupovala navadno v Argentini, dočim ga bo letos prodala 1.5 milijona ton in bo skoraj vsa ta količina šla v Argentino. Tako sta si dve državi v kratkih letih zamenjali vlogi.

Bombaža bo Turčija pridelala letos 850.000 bal, 30 odstotkov ga bo predelala doma, ostalo pa bo šlo na zunanji trg, predvsem v Italijo.

Tobaka bo imela približno toliko, kot druga leta: 80.000 ton. O izvozu tega artikla se ne da mnogo reči, kajti Turčija ima precej tega blaga še iz prejšnjih let v zalogi in bo verjetno silila na trg stare zaloge, četudi po znižani ceni. V začetku tega leta je prodajala Turčija tobak tudi po 80-odstotni znižani ceni, samo da je dala v promet blago, ki ji leži v skladiščih že pet let.

Obilna bo letošnja letina suhega grozdja in lešnikov ter oljk, dočim je bila letina smokev zelo slaba.

KONGRES HMELJARJEV.

Na zadnjem kongresu proizvajalcev hmelja, ki je bil pred nekaj dnevi v Nuernbergu in katerega so se udeležili zastopniki Zapadne Nemčije, Belgije, Jugoslavije, Anglije in Španije, je bil sprejet predlog, naj se v teh državah ne razširja ozemlje, na katerem se obdeluje hmelj, ampak naj se obdelovanje intenzificira ter naj se prideluje le plemeniti hmelj, kakršnega pridelujejo Jugoslavija, Nemčija in Poljska.

V že omenjenih državah je zasajen hmelj na 20.350 hektarih zemlje, kar predstavlja okoli 40 odstotkov vse površine kjer se prideluje hmelj. Letina 1951 leta je dala 676.000 stotov hmelja. Svetovni pridelek pa znaša 1.470.000 stotov hmelja.

Letošnji pridelek hmelja bo verjetno, po mnenju predsednika zveze pridelovalcev hmelja, Rebla, manjši od lanskega za celih 20 odstotkov ter bo znašal le kakih 500 do 550 tisoč stotov. Lansko leto je Evropa pridelala 134 milijonov hektolitrov piva, ves svet pa ga je pridelal 297 milijonov hektolitrov.

Na tej konferenci je bil sprejet sklep, da bo prihodnji kongres pridelovalcev hmelja v Zalcu v Sloveniji.

Rojstva in umrljivost v svetu

Primerjava rojstev med letoma 1950 in 1951 dokazuje povojno tendenco padanja rojstev, na nasprotni strani pa zmanjšanje umrljivosti

Že nekaj desetletij je v evropskih državah, zlasti v zahodnih, opažati padanje relativnega števila rojenih kakor tudi števila smrtnih primerov, pri čemer pa je padec rojstev hitrejši, kot je padec števila umrlih. Zaradi tega je tudi naravni prirastek prebivalstva v evropskih državah bil nižji od leta do leta. Podobno sliko imamo tudi v izvenevropskih deželah, katerih prebivalstvo je predvsem evropskega izvora in katerega gospodarstvo je razmeroma zelo industrializirano.

Drugače pa je v izvenevropskih deželah s pretežno kmetijskim prebivalstvom. Kaže, da so te države nekako za nekaj desetletij za evropskimi državami v pogledu rojstev in smrtnih primerov, kar pomeni, da je pri njih rodnost še zelo visoka in da se tudi postopno zmanjšuje, poleg tega pa tudi umrljivost stalno pada. Izvenevropske države imajo še to prednost, da se je njihovo zdravstveno stanje v znatni meri izboljšalo zaradi uporabe najnaprednejših pridobitev medicinske znanosti. Zaradi tega je naravni prirastek prebivalstva pri njih še vedno velik in je pojav, kateremu posvečajo vedno večjo pozornost.

To je prva razvojna smer, ki se kaže iz desetletnih statistik o naravnem gibanju prebivalstva, ki primerja število živorojenih s številom umrlih, da ugotovi naravni prirastek ali upadanje prebivalstva. Druga razvojna smer pa je razvidna v državah, ki so bile udeležene v drugi svetovni vojni. V teh državah je prva leta po vojni število porok izredno naraslo, z njimi pa tudi število rojenih, toda to naraščanje je kmalu ponehalo in vsepovsod vidimo, da se število rojenih zmanjšuje ter da je v nekaterih teh držav padlo že pod predvojno višino.

Leta 1951 pa je poleg vsega tega opaziti še v številnih evropskih državah naraščanje umrljivosti, tako da se je naravni prirastek prebivalstva zmanjšal v primeri z letom 1950.

Po podatkih statističnih mesečnikov Združenih narodov je bilo naravno gibanje prebivalstva v večini evropskih držav ter številnih državah izven Evrope naslednje

	Živorojeni na 1000 preb. - povpr. 1937-1939	1950	1951
Jugoslavija	26,8	30,2	—
Portugalska	26,5	24,2	24,5
Finska	20,7	24,4	22,8
Nizozemska	20,3	22,7	22,3
Irska	19,2	21,0	—
Španija	19,8	19,9	19,9
Francija	14,9	20.4	19.4
Norveška	15,5	19,3	18,5
Italija	23,9	19.6	18,1
Danska	18,0	18,6	17,8
Švica	15,1	18,1	17,2
Belgija	15,6	16,5	16,1
Vel Britanija	15,3	16,1	15,9
Zah. Nemčija	19,6	16,2	15,7
Švedska	14,9	16,4	15,6
Avstrija	15,[illegible]	15,6	14,6

Države v katerih je rodnost nekoliko večja, kot je bila pred vojno, so zlasti Francija, Švica in Finska. Na drugi strani pa sta Nemčija in Italija padli zelo pod predvojno višino.

Primerjava leta 1950 in 1951 kaže, da je rodnost v vseh državah bila manjša kot prejšnje leto z izjemo Portugalske, kjer je višja, in Španije, kjer je ostala nespremenjena. S tem je ponovno dokazana povojna tendenca padanja števila rojstev, ki se nadaljuje torej tudi v letu 1951 in bo verjetno v kratkem času privedla do tega, da se bo v večini držav rodnost zmanjšala pod predvojno višino in da bo verjetno še nadalje padala ter tako nadaljevala tisto razvojno smer, ki se je pričela že zdavnaj pred prvo svetovno vojno.

Še bolj pestro sliko o višini rodnosti pa nam kaže statistika iz izvenevropskih držav. Na prvem mestu v rodnosti so države z manj razvitim gospodarstvom, na nižjih mestih pa so države z razmeroma znatnim življenjskim standardom, vendar njihova rodnost še ni padla pod evropsko raven. Poseben je primer Japonske, kjer se, kot vse kaže, že vidijo posledice zavestnega zmanjševanja števila rojenih zaradi sedanjega političnega in gospodarskega položaja Japonske.

Primerjava leta 1951 z letom 1950 kaže prav neenotno sliko. V celi vrsti držav je 1951 večje število rojenih, kot je bilo leta 1950, zlasti je presenetljivo veliko povečanje števila rojenih v Indiji ter v ZDA. Največje zmanjšanje rojenih pa izkazuje Japonska, kjer je število rojenih že padlo pod predvojno višino. Nad predvojno višino so rojstva v Izraelu, kjer se kljub padcu lansko leto drže visoko. Na splošno pa je glede številk za razne ameriške republike pripomniti, da številke niso tako zanesljive, kot so v bolj razvitih državah.

Umrljivost je na splošno povsod po svetu padla. Po računih Statičnega urada Združenih narodov je povprečna umrljivost padla od 18.9 na 1000 prebivalcev v letih 1930-1932 na 13.7 na 1000 prebivalcev v letih 1948-1950.

To veliko zmanjšanje umrljivosti je pripisovati predvsem zmanjšanju otroške umrljivosti. Leta 1930 je znašala povprečna otroška umrljivost na vsem svetu okoli 105 (kar pomeni, da je od 1000 novorojenih umrlo v prvem letu starosti 105), sedaj pa znaša povprečno 80. Od 77 ozemelj leta 1930 je izkazovalo otroško umrljivost pod 50 samo 7 ozemelj, leta 1949 pa od 85 ozemelj že 25. Primerno se je zmanjšala otroška umrljivost tudi na drugih ozemljih. Poleg tega se opazuje v svetovnem obsegu tudi zmanjšana umrljivost mladine v dobi od 1-4 let. Kot znano, je na splošno umrljivost moških večja od umrljivosti žensk in obstoječa razlika se vedno bolj veča v številnih državah v korist žensk, pri čemer niso upoštevane države, ki so imele vojne izgube.

Pri smrtnih vzrokih ugotavlja statistika, da je vedno manj umrlih zaradi nalezljivih in parazitarnih bolezni, to pa zaradi vedno bolj rastoče uporabe DDT, sulfamidov, penicilina in drugih medikamentov.

Posledica zmanjšane umrljivosti je tudi podaljšanje poprečne pričakovane življenjske dobe. Vedno večje je število otrok, ki preživé prvo leto starosti in veča se relativno število ljudi, ki dosežejo zrelost in starost.

Umrljivost je zelo visoka v izvenevropskih, manj razvitih državah, nizka pa v razvitih državah. Tudi v Evropi sami so zelo velike razlike med posameznimi državami, kar kažejo naslednje številke:

	Umrlih na 1000 preb. povpr. 1937-1939	1950	1951
Francija	15,5	12,6	13,2
Jugoslavija	15,5	13,1	—
Avstrija	14,2	12,4	12,8
Irska	14,4	12,6	12,6
Belgija	13,4	12,4	12,7
Vel Britanija	12,2	11,7	12,6
Portugalska	15,5	12,1	12,4
Španija	18,9	10,8	11,5
Zah. Nemčija	11,3 *	10.4	10,6
Švica	11,6	10,1	10,5
Italija	13,9	9,8	10,3
Finska	13,3	10,1	10,0
Švedska	11,7	10,0	9,9
Danska	10,4	9,2	8,8
Norveška	10,3	9,1	8,3
Nizozemska	8,6	7,5	7,6

Primerjava povojnih let s predvojnim povprečjem nam kaže, da je po vojni vsepovsod umrljivost manjša, kar velja zlasti pri primerjavi leta 1950 s predvojnim povprečjem. Nadaljnja primerjava let 1951 in 1950 pa nam kaže, da se je v celi vrsti držav umrljivost povečala in da je v Veliki Britaniji narasla tako, da je bila lani višja kot povprečno pred vojno. Med vsemi evropskimi državami, za katere so nam na razpolago podatki, kažejo lani v primeri z letom 1950 zmanjšanje umrljivosti samo skandinavske države.

V primeri z evropskimi državami izkazujejo veliko večje razlike v umrljivosti izvenevropske države, ker imajo najmanjša umrljivost visoko razvite države. Izjemo pa tvori Izrael, ki izkazuje med vsemi državami na svetu najmanjšo umrljivost, ki znaša komaj tretjino tiste umrljivosti, ki jo izkazuje država na prvem mestu.

Razen pri Dominikanski republiki je bila v povojnih letih umrljivost povsod manjša kakor pred vojno. V nekaterih predelih se je tudi izredno zmanjšala, kakor kaže primer Portorika, kjer se je zmanjšala za polovico. Primerjava leta 1951 z letom 1950 pa kaže, da se je v nekaterih državah umrljivost povečala (Venezuela ZDA in Nova Zelandija). Vendar povečanje ni bilo znatno. Toda če upoštevamo po eni strani zmanjšanje rojstev in na drugi strani povečanje umrljivosti, se je vitalna bilanca teh držav lani poslabšala, vendar ne v veliki meri; poleg tega pa je verjetno povečanje umrljivosti v lanskem letu prehodni pojav.

Jugoslavija je med prvimi državami v Evropi glede rojenih, pa žal tudi med prvimi glede umrljivosti, kar nalaga mnogo dolžnosti v boju za zmanjšanje umrljivosti. Na splošno pa je prirastek prebivalstva ugoden ter znatno višji, kakor je bil pred vojno.

O. K.

* Leta 1938.

KLASIČEN PRIMER „EKONOMSKE POMOČI“ ZAOSTALI DEŽELI

RUDNIK GOTEN - mučilnica Bolgarov

Rudnik je bil znan že pred vojno. Nemci so ga tudi izkoriščali - Leta 1946 se je izkoriščanje šele pošteno začelo - Poleg mehanizacije potrojeno število delavstva · Vsa mesta zavzemajo Rusi - Dnevno izkopljejo do 30.000 ton rude

V Moskvi je že pred dvema letoma izšla bogato opremljena knjiga «Bolgarija-gospodarska in zemljepisna študija», ki jo je uredil profesor Vitver napisal pa neki Valev. Knjiga je zanimiva iz več vzrokov, najbolj pa zaradi tega, ker na praktičnem primeru osvetljuje, kako se sovjetska znanost podreja sovjetski zunanji politiki. Sedanji ruski znanstveniki, kot predhodniki ruske agresivne politike, črpajo svoje navdahnjenje in primere iz bogate zgodovinske dediščine imperialističnih držav, predvsem iz carske dobe, ko je znanost pripravljala in opravičevala vsak, tudi največji imperialistični poseg z gospodarskimi, civilizatorskimi, kulturnimi in drugimi podobnimi razlogi. Po tem zgledu je Valev napisal tudi že omenjeno knjigo, ki obsega 400 strani in «znanstveno» dokazuje, kako je Bolgarija siromašna in kako lahko napreduje ali celo obstaja samo s pomočjo, ki jo dobiva od SZ. Skozi vso knjigo nekako veje stalen opomin, da je Bolgarija agrarna dežela in da mora taka tudi ostati, le da se bo poljedelsko delo tehnološko spremenilo in izpopolnilo s pomočjo tehničnih sredstev, ki jih bo milostno poslala SZ.

Vsakemu laiku je popolnoma jasno, da ni bila ta knjiga napisana na neki stvarni, znanstveni in objektivni osnovi, ampak samo z namenom, da se opraviči «socialistična» politika sovjetske vlade, ki bi hotela, da se Bolgarija razvije samo kot «bolj napreden» agrarno-surovinski privesek sovjetskega gospodarstva.

O možnosti industrijskega razvoja Bolgarije ti «znanstveniki» seveda niti ne govorijo. Ekonomisti SZ ne morejo govoriti o industrializaciji zato, ker so vsa bolgarska rudna bogastva in vsi rudniki pod neposredno upravo sovjetskih strokovnjakov in se vse rudno bogastvo, ki se izkoplje v bolgarskih rudnikih, izvozi kar neposredno v SZ. Vsa morebitna odkritja mineralnih ležišč, ki jih strokovnjaki odkrijejo, se sploh ne objavijo, in bolgarsko ljudstvo ter celo odgovorni ljudje ne spoznajo, ker gredo vsi podatki samo v Moskvo, v roke «gospodarjem». Do 9. septembra 1944 so to delali nacisti in tedaj je pot vodila v Berlin. Od tedaj do danes pa niti Bolgari niti ostali svet ne ve, kakšna bogastva krije v sebi Bolgarija. Na vsak način pa je znano da Bolgarija ni na zadnjem mestu, kar se tiče rudninskih surovin, kajti premoga ima v izobilju, ima sedem rudnikov železne rude, šest rudnikov bakrene rude, pet rudnikov svinčene rude, ima rudnike cinka, zlata in drugih rudnin.

To, kar Valev ne omenja in kar celo sami Rusi iz strateških vzrokov ne marajo sploh omeniti, je planinski vrh Goten, ki je 24 km vzhodno od Sofije. Tu je rudnik urana, ki ima v popolni eksploataciji sama SZ. Rudnik je bil znan že pred vojno in so ga skušali izkoriščati tudi v vojni Nemci, seveda ne tako kot danes, ko je uranova ruda tako dragocena. Intenzivno izkoriščanje se je začelo šele leta 1946, ko so «osvoboditelji» ugotovili, da vsebuje ruda zelo visok odstotek urana. Od tedaj se delo pospešuje z vedno večjo brzino.

V rudniku imajo dve vrsti rude. Ena je eruptivne prirode in sicer kot lava nekega starega vulkana, druga pa se je nakopičila kot vodna usedlina. Čim rudo izkopljejo, jo takoj sortirajo Prvo in drugo kategorijo odpeljejo takoj v tovarne SZ na predelavo, tretjo kategorijo pa, ki ima manjši odstotek urana, predelajo v polfabrikat v Bolgariji in jo nato odpeljejo v SZ.

Vse to bogastvo vozijo v SZ v posebnih tovornih vagonih, ki imajo posebno vojaško spremstvo in so na poseben način zaplombirani, da ne bi prišlo do kake pomote pri premikanju vagonov na kakem kolodvoru. Vse to blago se odpremlja v SZ ponoči in tudi razni stroji, ki jih dovažajo iz SZ v rudnik se razkladajo samo ponoči. V rudniku delajo s polno paro v treh izmenah in računajo, da izkopljejo okoli 30.000 ton rude na dan. Sovjetski strokovnjaki zelo skrbijo, da se kopanje še poveča. Poleg modernizacije in neverjetne mehanizacije dela, so zaposlili v tem rudniku od leta 1948 do danes še trikrat več delavcev kot jih je bilo v začetku, tako da imajo danes v rudniku zaposlenih okoli 4.000 civilnih delavcev in okoli 1500 posebnih ruskih vojakov.

Da se v rudniku ne gleda na fizično izčrpavanje ljudi, je povsem razumljivo in vsak delavec, ki bi obnemogel od napora, je obtožen, da sabotira ali pa, da je «ljudski sovražnik».

Sicer pa je najbolj značilno sledeče Tehnično-strokovno osebje v rudniku sestavljajo izključno Rusi. Bolgarom prepuščajo samo podrejene vloge in vloge «prepričevanja» svojih ljudi, da delajo z večjo intenzivnostjo. Kakšne ljudi izbirajo za to, nam najjasnejše pokaže primer Nikole Dončeva. Nikola je leta 1946. Dimitrov vrgel kot člana CK BKP iz partije kot korupcionista, ker je izkoriščal svoj položaj za krajo in osebno bogatenje. In ta Nikola je danes formalni pomočnik direktorja rudnika. Tistemu pa, ki bi se le malo uprl takemu izkoriščanju svoje zemlje, se zgodi to, kar se je zgodilo Stoilu, bivšemu tajniku uprave rudnika, ki je neznano kam izginil in ni nikjer sledu za njim.

Področje rudnika Goten in vse okolice je za bolgarski narod prava tajnost. Na tem ozemlju se vsako delo, od začetnega kopanja pa vse do natovarjanja rude na tovorne vagone, ki bodo rudo peljali v SZ, dogaja v najstrožji tajnosti. Na ozemlje rudnika nima dostopa nihče, ki ni za to pooblaščen in Rus Marčuk s svojimi agenti in še s tri sto posebnimi miličniki vneto skrbi za to. Tovarna za predelavo slabše rude je kar tam na kraju samem in so jo zgradili Rusi. Vsa tovarna je ograjena in vsakega delavca, ki dela v tej tovarni, pregledajo vsak dan, kadar gre v tovarno in kadar se po končanem delu iz tovarne vrača. In to kljub temu, da so bili vsi delavci, ki so zaposleni v tej tovarni, posebej izbrani kot najbolj zaupni in da je moral vsak delavec, preden je bil tu zaposlen, podpisati posebno izjavo, da bo varoval tajnost rudnika ali tovarne.

Tudi vojaki, ki so tu zaposleni, so posebej odbrani kot najbolj zaupni. In kljub temu so njihovi častniki in podčastniki nasproti njim zelo strogi ter jih zelo pogosto kaznujejo z nadurnim delom. Za to «delo» dobivajo ti častniki in podčastniki posebne denarne nagrade 8 do 18 tisoč levov na mesec. Tem vojakom pa so postavili še posebno vojaško stražo. Častniki opozarjajo vsak dan te vojake naj o delu in o rudniku ne zinejo niti besedice z nikomer.

Te vojake-udarnike in sploh vse rudarje obiskujejo pogosto tudi častniki višjih vojaških oblasti in jih navdušujejo za delo. Na neki taki konferenci je kapetan Kurtašev med drugim rekel tudi to: « Vi kopljete iz zemlje s svojimi rokami dragoceno orožje za obrambo naše države in vsega demokratičnega bloka. Iz te zemlje črpate vi atomsko energijo, ki jo predelujejo na naš račun bratje Rusi. Zato je vsak tisti, ki ni pri delu dovolj marljiv in požrtvovalen, sovražnik našega ljudstva in vsega proletariata na svetu»

Poleg takih milih namigov se pogosto dogaja, da kak govornik kar odkrito spregovori in kar poimensko obtožuje delavce, ki ne delajo dovolj ter jih kar pred vsemi naziva saboterje. Zgodi se pa tudi, da zaprejo delavca, ki je le količkaj zinil o rudniku.

To majhno področje Bolgarije, ki bi lahko predstavljalo za Bolgarijo tako veliko bogastvo, je le mučilnica nekaj tisoč Bolgarov in ki vzbuja strah in trepet med vsemi tistimi Bolgari, ki so kakor koli nekaj zvedeli o tem.

In takih predelov, kamor je domačinu zabranjen dostop in od koder domača bogastva neprestano vozijo v SZ, je v vseh satelitskih državah mnogo.

Aktualnosti v karikaturi

«SOVJETSKA» ZVEZA

Poslednje priprave za kongres KP(b) (Vjesnik)

ITALIJA

Eksplozija italijanske atomske bombe (Jež)

JUGOSLAVIJA — ITALIJA

De Gasperi nudi roko sprave.. (Pavliha)

TO in ONO

O MOZGANIH

Sedež razuma so možgani. Anatomi trdijo, da je umska sposobnost ali razvitost odvisna od veličine možganov in pa od površine možganov ter predvsem od njihovih vijug. To pa so zelo negotove trditve, ki naletijo zelo pogosto na prav nasprotne dokaze. Ne mislimo sicer tu upoštevati tako imenovani «Wasserkopf», ki je že patološkega značaja, kjer pogosto srečamo reveža s tako hibo, ki ima zelo veliko in prekomerno lobanjo, in je istočasno še precej omejen

Ovca je znana kot zelo neumna žival in pogosto jo celo jemljejo kot prototip neumnosti. Po anatomskih znakih, v kolikor bi veljala že prej omenjena pravila, bi pa morala biti ovca zelo inteligentna, kajti njeni možgani imajo izredno mnogo vijug, celo mnogo več; kot katera koli druga žival, ki je zares mnogo bolj razumna ali pametna.

Iz tega sledi, da je tudi trditev o obsegu ter vijugah možganov v odnosu do dejanske razumske sposobnosti zelo negotova.

NOV LUNIN ZEMLJEVID

Luno poznamo samo z ene strani, kajti obrača nam stalno eno in isto stran. To stran razmeroma dobro poznamo, imamo o njej lepe ter do neke meje celo natančne karte, toda težko je priti tudi do druge strani lune. Predvsem se danes ne da še govoriti, da bi izdelali popoln zemljevid druge strani, ker bi morali leteti okoli lune in za to še nimamo letala. Kljub temu pa je strokovnjakom uspelo napraviti karte tudi manjšega dela tiste lunine strani, ki je stalno obrnjena od nas. Luna namreč v svojem kroženju okoli zemlje nekako oscilira in zato včasih pokaže nekoliko več površine na zapadu, včasih pa na vzhodu. Zvezdoslovci so točno sledili tem pojavom ter jih sproti fotografirali. Iz teh fotografskih posnetkov so napravili tudi karto, ki smo jo že omenili.

NOVO ANGLESKO POTNISKO LETALO

22. t. m. ob šestih zjutraj je odletelo z londonskega letališča novo potniško letalo na reakcijski pogon. Letalo je odletelo na svoje poizkusno letenje na Ciper. To letalo ima štiri reakcijske motorje in tudi štiri propelerje, kar mu omogoča bolj ekonomično izrabljanje goriva na krajših progah in v nizkem letenju, kjer bo uporabljal navadne motorje na propelerje, dočim bo v veliki višini in na daljših progah letel z motorji na reakcijski pogon. «British European Airways» je že naročilo 26 takih letal, ki jih bo dala v promet že v začetku prihodnjega leta.

AKTUALNOSTI IZ JUGOSLOVANSKEGA TISKA

VJESNIK
NARODNOG FRONTA HRVATSKE

Pod naslovom: «Vse večje zanimanje inozemstva za jugoslovanska tržišča» piše zagrebški Vjesnik:

V naših gospodarskih krogih z zadovoljstvom poudarjajo vse večje zanimanje velikih svetovnih tvrdk za jugoslovanska tržišča. Doslej je v Beogradu, Zagrebu in še nekaterih drugih velikih mestih Jugoslavije zastopanih 72 tvrdk iz 12 držav. Največ teh tvrdk je iz Zapadne Nemčije (30), iz Avstrije (10), iz Anglije in Italije (7), potem pa slede Švica ZDA, Belgija, Danska, Francija, Švedska, Izrael in Nizozemska Razen teh zastopstev je še 28 skladišč, v katerih tuja podjetja iztovarjajo blago in čakajo na kupce. Ta zastopstva prodajajo v glavnem kovinske in kemične izdelke kot motorna vozila vseh vrst, stroje, aparate za opremo industrije, električni material, električne stroje, orodja itd.

Pred dvema mesecema je jugoslovanska vlada objavila posebno odredbo, po kateri morejo tuja podjetja v Jugoslaviji zastopati samo zastopniški uradi, gospodarska podjetja in druge pooblaščene gospodarske organizacije. V skladu s to uredbo, obstoja danes v Jugoslaviji 12 specializiranih agencij za zastopstva tujih tvrdk, razen tega pa tudi številna domača izvozno-uvozna podjetja poleg svojih poslov zastopajo po nekaj tvrdk.

LJUBLJANSKI DNEVNIK

Eno zelo perečih vprašanj plačilnega sistema v Sloveniji je bilo neurejeno vprašanje plač gospodinjskih pomočnic spričo že zastarele odredbe o plačah gospodinjskih pomočnic še iz leta 1946, katera pa že davno ne odgovarja več novemu gospodarskemu sistemu in potrebam. Ljubljanski dnevnik pojasnjuje novo uredbo o teh plačah, ki je veljavna od 1. avgusta letos in pravi:

Uredba je morala upoštevati predpis, da plače gospodinjskih pomočnic ne smejo biti nižje od minimalne mesečne plače po uredbi o delitvi sklada za plače in o zaslužkih delavcev in uslužbencev v gospodarstvu, to je 3800 dinarjev mesečno. Zato je postavila kot najnižjo možno plačo znesek 3800 din mesečno; za gospodinjske pomočnice, ki samostojno vodijo gospodinjstvo in tudi kuhajo, pa znesek 4500 din mesečno. Oba ta zneska sta mišljena kot mininalna zneska in je strankama na prosto dano, da v okviru možnosti dogovorita tudi višje mesečne zneske. upoštevajoč obseg dela, število družinskih članov, zapletenost opravil itd. Dogovorjena plača se določi s pogodbo med gospodinjsko pomočnico in delodajalcem, ki je lahko ustna ali pismena.

Razen tega mora delodajalec plačati v fond za socialno zavarovanje, eventualne dajatve v naravi, ki smejo doseči največjo vrednost do 2800 din na mesec pa se odštejejo od plače.

NARODNI LIST
ORGAN NARODNOG FRONTA GRADA ZAGREBA

Tovarna vžigalic «Drava» je letos izvozila nad 100 milijonov škatlic vžigalic na Malto, v Avstrijo, Nigerijo, Anglijo, Francijo in ZDA.

Kmalu bo začela tovarna izvažati vžigalice tudi v Turčijo, Pakistan, Indijo in Avstralijo. Po prvi pošiljki 720.000 škatlic je Jordanija naročila še 12 milijonov škatlic.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes predvideva pretežno lepo in jasno vreme. — Temperatura v glavnem nespremenjena. — Včeraj je bila v Trstu najvišja temperatura 26 stopinj, najnižja pa 18.1 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 18.15: Operne arije poje Ota Ondina. 18.40: Skladbe M. Ravela in E. Griega. — **Trst II.:** 19.00: Slovenščina za Slovence. 21.00: Urbančev: Vera Mirčeva, drama v 4 dej. — **Trst I.:** 18.00: Jan Sibelius: Simfonija št. 3 in št. 6. — **Slovenija:** 13.15: Popularen koncert komorne glasbe. 19.10: Chopinovi valčki.

BORBA ZA PRVO MESTO OMEJENA NA SOVJETSKO ZVEZO IN JUGOSLAVIJO?

Jugoslavija-ČSR 2-1 (1)

Milič bo v prekinjeni partiji verjetno dosegel remi - Visoka zmaga ZSSR nad Finsko - Končni zmagovalec bo znan šele zadnji dan - Dvoboji med Madžarsko, Ameriko in Argentino koristijo ostalima dvema kandidatoma

Rezultati dvobojev v prekinjenih partijah:

Amerika - Zapadna Nemčija 3 : 1;

Madžarska - Švedska 2.5:1.5.

Argentina - Finska 3.5:0.5.

Sedmo kolo: Jugoslavija - ČSR 2:1 (1). (Gligorič - Filip 1:0, Trifunovič - Pahman remi, Fuderer - Sajtar remi, Milič - Kottnauer prekinjena v remi poziciji).

Amerika - Švedska 1.5:1.5 (1).

Finska - ZSSR 0:3 (1).

Argentina - Zapadna Nemčija 2.5:1.5.

Madžarska je bila prosta.

Jutri bo prosta Jugoslavija, pojutrišnjem pa igra s Finsko.

Stanje: Jugoslavija 16 (1); Amerika 15 (1); ZSSR 14 (1); Argentina 13 (1); Madžarska 13; ČSR 11 (1); Švedska 10:3 (1); Zapadna Nemčija 8 (1); Finska 7.5 (1).

Jugoslavija je porazila Češkoslovaško. Verjetni rezultat bo 2.5 : 1.5. Toda s tem se stanje ni zjasnilo. Visoki zmagi Argentine in Sovjetske zveze nad Finsko, sta močno okrepili položaj obeh moštev, zlasti ruskega, ki je dve koli pred zaključkom povečal svoje šanse. Jugoslavija mora v zadnjem kolu visoko poraziti Finsko, kajti le v tem primeru je še možna njena končna zmaga.

Eliskases je znatno pojačil argentinsko moštvo. Tudi od njegove igre je odvisen vrstni red pri vrhu tabele.

Sovjetska zveza mora igrati še proti Nemčiji in Švedski, ZDA proti Madžarski in počiva v zadnjem kolu, Madžarska bo igrala proti Argentini in Ameriki, Argentina pa proti Madžarski in Švedski.

Jugoslavija ima lahko korist od dvobojev Amerika - Madžarska in Argentina - Madžarska, kjer bo verjetno tesni rezultat škodoval konkurentom za prvo mesto. Čim večje je ravnotežje tem bolje. Ostane zagonetka Rusija. Splošno mnenje je, da morajo Sovjeti izvleči iz Nemcev in Švedov po tri točke, ako želijo da bo zmaga njihova.

20-letni Fuderer je eden najmlajših igralcev na šahovski olimpiadi in vzbuja splošno pozornost s svojo odlično igro. V dvoboju proti Švedski je Fuderer dosegel edino jugoslovansko zmago, včeraj pa prinesel svojemu moštvu dragocen remi proti Sajtarju (ČSR).

VELIKO PRESENEČENJE NA BEOGRAJSKEM STADIONU

Crvena zvezda-Rapid 4-0 (0-0)

BEOGRAD, 27. — Domača Crvena zvezda je pred več kot 40.000 gledalci porazila dunajski Rapid z rezultatom 4:0 (0:0). Visoka zmaga Jugoslovanov predstavlja veliko presenečenje, saj so vsi strokovnjaki šteli dunajsko enajstorico za eno najboljših kontinentalnih moštev. Po zanimivem prvem polčasu je v začetku drugega dela igre domača enajstorica šla v napad. Igralci Rapida so se pretežno branili pred dobrimi kombinacijami nasprotnika. Goli so padli v 8., 9., 22. in 32. minuti tega polčasa. Po tretjem golu so Rapidovi nogometaši zaman skušali preiti v ofenzivo. Rezultat bi lahko bil višji, kajti sodnik dveh golov ni priznal zaradi offsidea, Stankovič pa je zgrešil enajstmetrovko.

Dunajski gostje so presenetili po prejetih golih beograjsko občinstvo s surovo igro. V tem so se zlasti odlikovali Dienst, Probst in Happel.

Mitri zopet na ringu

ŽENEVA, 27. — V petek 12. septembra bo bivši evropski prvak v boksu Tržačan Tiberio Mitri po daljšem nenastopanju znova poskušal srečo v Športni palači v Ženevi. Njegovega nasprotnika še niso določili.

BERLIN, 27. — *Evropski prvak v boksu težke kategorije, Heinz Neuhaus, bo 21. septembra branil svoj naslov v borbi z Angležem Johnnyjem Williamsom. Dvoboj bo v Dortmundu.*

PRIPRAVE ENAJSTORIC pred začetkom prvenstva

TRIESTINA: *Sedemnajst nogometašev Triestine je poleg trenerja Perazzola in telovadnega inštruktorja od 12. avgusta dalje v Fiera di Primiero. Vsi igralci so v izvrstni fizični kondiciji. Živijo rezervirano, vstajajo ob 6. zjutraj in po napornem dnevu, gredo v postelje ob 22.30. Da se igralci ne bi psihično utrudili, je trener zasnoval mnogoštevilna razvedrila. Med drugim so bili danes igralci na izletu v Dolomitih. Jutri bo enajstorica igrala prvo prijateljsko tekmo v Feltrih proti tamkajšnjemu moštvu. Po nedeljski tekmi v Trentu bodo igralci Triestine zapustili letovišče in začeli s pripravami v Trstu.*

***

INTER: Priprave črno-sinjih se nadaljujejo s polno paro. Igralci navadno posvečajo jutranje ure telovadbi, popoldne pa igri z žogo. Vsi igralci so že odpravili nepotrebno mast in bodo do 14. septembra v izvrstni formi. Tehnični direktor Davies je zadovoljen s svojimi možmi, v predprvenstvenih tekmah pa bo moštvo izbrusilo nekatere nedostatke in dobilo potrebno povezavo. Glavna preizkušnja moči Interja bo 7. septembra v Milanu proti Bologni. Skoglund je ozdravel in je že začel s treniranjem, prav tako tudi Nyers, ki pa še ni rešil svojega finančnega spora s klubom.

***

JUVENTUS: Državni prvaki so pozno začeli s pripravami in se je žoga šele v teh dneh prvič pojavila na travi občinskega stadiona. V prvem delu prvenstva Juventus ne bo mogla postaviti na igrišče Praesta (levo krilo), za prve tekme prvenstva pa ne bodo mogli uporabiti niti Bertuccellija. — Verjetna postava Juventusa v prvi tekmi prvenstva: Viola; Corradi, Manente; Mari, Ferrario, Piccinini; Muccinelli, K. Hansen, Boniperti, J. Hansen, Carapellese.

***

NAPOLI: Prva preizkušnja neapeljskih nogometašev bo v nedeljo proti avstrijski enajstorici Kapfenberger. Moštvo bo tedaj nastopilo v naslednji postavi: Casari; Delfrati, Comaschi; Gramaglia (Castelli), Viney, Granata; Vitali, Formentin, Jeppson, Amadei, Pesaola.

To bo tudi standard moštvo Neaplja. Trening napreduje dobro. Počasi se vrača v formo tudi Jeppson, ki je prejšnji teden bil nekaj bolan.

KINO

V TRSTU

Excelsior. 16.30: «Hazardna pa... tija», J. Stewart, M. Dietrich
Nazionale. 16.30: «Karneval ... ljenja», Ch. Boyer.
Fenice. 16.30: «Beznica sedmih grehov», M. Dietrich in Wayne
Arcobaleno. 16.00: «Zadnja ... jitev», J. Wayne, G. Russel.
Astra Rojan. 17.00: «Obtožnica...
Alabarda. 16.00: «Gusarjevo ... ščevanje», M. Montez.
Armonia. 15.30: «Združeni v ... ščevanju».
Aurora. 16.30: «Spodbuja... skupno», G. Kelly in Sinatra
Ariston. 16.00: «Gorski konjeniki...
Garibaldi. 15.00: «Rim, odprto mesto», A. Fabrizi, A. Magnani
Ideale. 16.30: «Vedno si ...
Impero. 15.45: «Povratek ... nika Jessa», Claston Moore
Italia. 16.30: «Tretji mož», J. Coten, A. Valli.
Viale. 16.00: «Tarzanov ... Lex Barker, Doroty ...
Kino ob morju. 16.00: «... koža», M. O'Hara.
Moderno. 16.00: ««Ugrabi...
Savona. 16.00: «Živel bo...
Vittorio Veneto. 16.15: «... src», G. Rogers, J. P. Aumont
Azzurro. 16.00: «Razbojnik Musolino», A. Nazzari.
Belvedere. 16.00: «Ne žaluj za menoj», M. Sullivan, W. Corey
Marconi. 16.30: «Zbogom ...
Massimo. 17.00: «Jantar», Linda Darnell in C. Wilde.
Novo cine. 16.00: «Mesto je ... šeno», H. Bogart.
Odeon. 16.00: «Pirati s Capri...
Radio. 16.00: «Dan pred poroko», Rolland Joung in Jean Kent

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 19.45: «Bikoborka», E. Williams.
Garibaldi. 21.00: «Rim, odprto mesto», A. Fabrizi, A. Magnani
Ginnastica. 20.00: «Malezija...
Pončana. 20.00: «Ljubezen na palubo», J. Carson, D. Day
Rojan. 19.30: «Edvard, sin moj...
Sv. Ivan. 20.00: «Vražja ... dična».
Pattinaggio. 20.45: «Lepotice na kolesih», S. Pampanini.
Kino na gradu: 20.00: «Nisem tvoja», Philip Dora.

NAJBOLJŠI DIRKALIŠČNI KOLESARJI SVETA V PARIZU NA SVETOV. PRVENSTVU

Izločilna tekmovanja v hitrosti in zasledovanju

PARIZ, 27. — Današnji program svetovnega kolesarskega prvenstva na dirkališču ni preveč zabaven: ob 19. uri nastopijo diletanti v četrtfinalu zasledovalnega tekmovanja. V večernih urah bodo sledile eliminacijske hitrostne dirke za diletante in profesionalce. Zadnja točka: tekma na 100 km za motorji. Današnji program je zanimiv le v toliko, da lahko pokaže nove ljudi, ki bi na tem področju lahko motili favorite.

Preidimo na rezultate: Četrtfinale zasledovanja, diletanti: De Rossi je zlahka premagal Nemca Schliedenerja, Holandec Van Heusden Anderseno (Danska), medtem ko je Anglež Newton odpravil Francoza Andrieuxa z veliko težavo (5:11.4 proti 5:14.4). V zadnji preizkušnji te kategorije je Italijan Campana izločil Angleža Bentleya.

Izločilne tekme v hitrosti, diletanti: vsak od 40 dirkačev je moral prevoziti dva kroga (909 m), čas pa so mu izmerili v zadnjih 200 m. Vozači so bili razdeljeni v 10 skupin po štiri. Zmagovalec vsake skupine se je plasiral v četrtfinale, prav tako tudi nekateri od premagancev, vendar le po zapletenih «popravnih izpitih». Zmagovalci desetih skupin: Sacchi (Italija) 11.8, MacKridge (Avstralija) 12.4, Morettini (Italija) 11.8, Cox (Avstralija) 12.0, Beyney (Francija) 12.0, Hijselendorn (Holandska) 12.2, De Bakker (Belgija) 13.2, Potzernheim (Nemčija) 12.0, Peacock (Velika Britanija) 12.2, Lemoigne (Francija) 12.2.

Nato so nastopili profesionalci, 23 dirkačev je bilo razdeljenih v osem skupin. V četrtfinale so se plasirali naslednji zmagovalci skupin: Harris (Vel. Britanija) 11.4, Patterson (Avstralija) 13.8, Bergomi (Italija) 12.0, Senfftleben (Francija) 12.2, Van Vliet (Holandska) 12.0, Von Buren (Švica) 12.4, Plattner (Švica) 12.2, Gillen (Luksemburg) 12. Najbolj je ugajal svetovni prvak Anglež Harris, ki je dosegel izreden čas.

V vožnji za motorji je zmagal Belgijec Verschueren pred Švicarjem Bessonom.

LONDON, 27. — Rezultati angleškega nogometnega prvenstva: Arsenal-Manchester United 2-1, Charlton-Portsmouth 2-2, Chelsea-Derby 2-1, Liverpool-Sheffield Wednesday 1-0, Manchester City-Tottenham 0-1, Middlesbrough-Cardiff 3-0, West Bromwich-Newcastle 1-0.

Hrvaško - slovenska liga rešitev slov. nogometa?

Ljubljanski Odred je na nedeljski tekmi proti Dinamu ponovno dokazal, da je njegovo mesto med najboljšimi, v prvi zvezni ligi. Obenem se je že drugič zgodilo, da iz razlogov, ki so precej oddaljeni od športa (sreča in denar), ljubljanska enajstorica ne bo tekmovala med izbranimi. Iz prakse je znano, da lahko podobna nesreča moštvu odvzame voljo za nadaljnje delo. Slabšanje Odreda bi pomenilo obenem tudi slabšanje slovenskega nogometa, ki bi ostal brez kvalitetnega zastopnika.

Zato se je pojavil predlog, ki bi vsaj deloma zadovoljil slovenske nogometaše, pa tudi nogometne centre Hrvaške, ki so bili vajeni vsaj tekem druge zvezne lige. Stvar je v tem: ustanovili naj bi hrvaško-slovensko ligo, v kateri bi sodelovalo deset enajstoric: Proleter (Osijek), Tekstilac (Varaždin), Metalac (Zagreb), Kvarner (Reka), Slavija (Karlovec) in Šibenik (Šibenik) za Hrvaško ter Odred, Železničar (Ljubljana), Branik (Maribor) in Rudar (Trbovlje) za Slovenijo.

Razdalje med sedeži posameznih klubov ne bi bile prevelike ter ne bi trpelo delo igralcev, niti finančna sredstva društev. Zanimanje za nogomet bi se povečalo, iz prvenstva bi se tudi mnogo laže in bolj pravično dobilo enajstorice za zvezno ligo, tudi ne bi o prestopu odločala ena sama tekma, marveč dolgotrajno prvenstvo.

Predlog je naletel v javnosti na zelo ugoden sprejem.

ZADNJA POROČILA

Uradno poročilo o preletu „Camberre"

LONDON, 27. — Angleški kraljevski Aeroklub je izdal uradno poročilo o včerajšnjem preletu reakcijskega bombnika «Camberra» čez Atlantski ocean v obeh smereh.

Po tem poročilu je letalo preletelo razdaljo Belfast — Gander (3330 km) v 4 urah 33 min. 17 sek. in 5/100, s povprečno brzino 732.0861 km na uro. V obratni smeri, Gander — Belfast, je letalo porabilo za prelet Atlantika 3 ure 25 min. 18 sek. in 13/100 in letelo s povprečno brzino 974,5028 km na uro. Pri preletu v smeri vzhod-zahod je imelo letalo proti sebi močan veter, medtem ko je imelo pri povratku veter za hrbtom; od tod precejšnja razlika v brzini obeh preletov.

Prelet v obeh smereh, vštevši postanek na letališču Gander, je trajal 10 ur 3 min. 29 sek. in 28/100; povprečna brzina bi bila 663,0577 km na uro. Če odračunamo postanek, je sam let trajal poldrugo minuto manj kot osem ur.

Letalo «Camberra» zaradi vetra ni prekosilo rekorda v preletu v smeri vzhod-zahod, ki ga je lani postavilo letalo istega tipa.

Načrt agrarne reforme povzroča nesoglasja med Nagibom in Maherjem?

Govori se, da je Maher grozil z odstopom - Vojska meni, da je treba agrarno reformo izvesti čimprej, ker je to glavni pogoj za premagovanje zaostalosti Egipta - Nagib, vafd in «mohamedanski bratje»

KAIRO, 27. — Govorice, ki so se širile danes bo egiptovski prestolnici, so govorile o nesoglasjih med egiptovskim ministrskim predsednikom Maherjem in med generalom Nagibom. Nesoglasja so nastala, ob teh govoricah zaradi načrtov agrarne reforme, ki bi jo Nagib rad čimprej izvedel. Iz dobro obveščenih krogov so prišle celo vesti, da je Ali Maher zagrozil da bo odstopil.

Vojska meni da je agrarna reforma najvažnejši cilj politike sedanjega režima v Egiptu, ker je sedanja razdelitev zemljiške posesti v Egiptu glavni vzrok za gospodarske in socialne težave in zaostalost dežele. Nagibov načrt predvideva razdelitev zemljiških veleposestev v manjša posestva, ki ne bi presegala 80 hektarov.

Splošno menijo, da se spor med Maherjem in Nagibom ne tiče načela agrarne reforme, temveč načina njene izvedbe. Vojska želi, da bi bil zakon o agrarni reformi izdan v septembru in takoj izveden. Maher pa se boji, pravijo v dobro obveščenih krogih, da bi naglica utegnila škodovati, ker bi felahi lahko zasedli polja, lahko bi pa nastali tudi neredi, kajti zemljiški veleposestniki imajo marsikje še velik vpliv na zaostale kmete in najemnike.

Če bi Maher res odstopil, bi njegov najbolj verjetni naslednik bil sedanji predsednik državnega sveta Abdel Razak Sanhuri. Menijo namreč, da Sanhuri v celoti podpira načrt agrarne reforme, kot si ga je zamislila vojska.

Vendar menijo, da bo Nagib poskušal na vsak način preprečiti spor z Maherjem, ker je on dejansko najbolj primerna oseba za mesto ministrskega predsednika v sedanjem času Njegova vrednost je predvsem v tem, da mu nihče ne oporeka poštenja in da je politično neodvisen, kar je posebno važno zdaj, ko Nagib z nobeno stranko ni v preveč dobrih odnosih. Maher tudi ni zemljiški posestnik. Njegov odstop pa bi pomenil, pravijo v političnih krogih, začetek izrazitejše vojaške diktature.

V dobro obveščenih krogih pravijo, da je Nagib odstavil določeno število častnikov, ki so imeli važne funkcije v egiptovski vojski. Zdi se, da so bili odstavljeni častniki v dobrih zvezah z vafdistično stranko.

Če se bo zaostrila sedanja tendenca nasprotij med Nagibom in vafdisti, se bo po soglasnem mnenju opazovalcev okrepil položaj «mohamedanskih bratov». Epuracijski namen generala Nagiba se doslej niso dotaknili te združbe, ki, kot vse kaže, uživa Nagibove simpatije. V zadnjem času se odnosi med vafdom in «mohamedanskimi brati» precej poslabšali. Opazovalci menijo, da bi lahko «mohamedanski bratje» pomenili pomembno politično silo, če bi se odločneje spustili v borbo na političnem področju. Zdi se tudi, da «mohamedanski bratje» ne nasprotujejo agrarni reformi in da to svoje stališče utemeljujejo s tem, da je neki Mohamedov vnuk, ko je prišel v Egipt, vzel bogatinom zemljo in jo razdelil revežem...

Ministrski predsednik Maher se je danes posvetoval z ameriškim veleposlanikom Jeffersonom Cafferyjem o ameriški pomoči Egiptu. Po razgovoru, ki je trajal 20 minut, je Maher izjavil novinarjem, da sta govorila o pomoči na osnovi Trumanove četrte točke in o ameriških strokovnjakih, ki bi pomagali pri industrializaciji Egipta.

Podtajnik za zunanje zadeve Abdel Rahman Hakki je sporočil, da se bo svet arabske lige sestal v Kairu 10. septembra in razpravljal o francosko-tuniškem sporu, o možnosti vsearabske pogodbe za kolektivno varnost in o skupni politiki arabskih dežel v vprašanjih, ki bodo na dnevnem redu prihodnjega zasedanja glavne skupščine OZN.

Neurje pri Cosenzi

COSENZA, 27. — Na področju Montalto v bližini Cosenze je divjalo danes hudo neurje, ki je povzročilo precejšnjo škodo na poljih. Reka Mavigliano je prestopila bregove in preplavila bližnja polja. Narasle vode so odnesle štiri osebe, ki so vedrile pod mostom; dve sta se rešili, dve pa utonili. V Contrada Ulice pa je strela ubila neko starko.

BUKARESTA, 27. — Kot poroča romunski tisk, je bil romunski minister za narodno zdravje, Vasile Marza, «uradno odstavljen» zaradi «hude brezbrižnosti v izvrševanju svojih poslov». Na njegovo mesto je bil imenovan malo znani poslanec Octavian Berlogea.

KOMISIJA OZN za vojne ujetnike

Zahodna Nemčija, Italija in Japonska zahtevajo od ZSSR, naj pojasni usodo več kot dveh milijonov vojnih ujetnikov, med katerimi je največ Nemcev - Sovjetski predstavnik se izogiba sej komisije

ŽENEVA, 27. — Danes se je začelo tretje zasedanje komisije OZN za vojne ujetnike. Zahodna Nemčija in Italija sta na prvi seji zahtevali od ZSSR, naj vrne vse vojne ujetnike, ki so še v Rusiji. Gre za skupno dva milijona oseb, od katerih odpade približno 60.000 na Italijo, ostalo pa na Nemčijo.

Zastopnik ZSSR ni prisostvoval današnji seji, ki se je začela v navzočnosti predstavnikov 12 držav.

Zahodna Nemčija je zahtevala, naj ZSSR poda obračun o 1,220.000 bivših nemških vojakih, ki so prišli v rusko ujetništvo in od katerih ni več glasu, in o 750.000 nemških civilistih, ki so bili takoj po vojni deportirani v Rusijo.

Italijanski predstavnik je sporočil, da je ZSSR vrnila 11.000 italijanskih vojnih ujetnikov, da pa mora biti v Rusiji vsaj še 63.000 Italijanov. Dejal je, da je sovjetsko sporočilo, da so bili vsi italijanski vojni ujetniki repatriirani, «nekorektno», kajti v ZSSR je še «zelo mnogo» italijanskih ujetnikov, od katerih so «nekateri» pisali skrivna pisma svojim domačim.

Predstavniki več držav so obžalovali, da se sovjetski zastopnik vztrajno noče pokazati na zasedanjih komisije OZN za vojne ujetnike.

Nemški predstavnik Hirschfeld je predložil komisiji seznam, ki obsega 1,320.966 imen pogrešanih nemških vojakov in dokumente o nemških civilistih, ki jih pridržujejo v Rusiji, v ČSR in na Poljskem. Od skupnega števila pogrešanih nemških vojakov bi jih utegnilo biti 100.000 v satelitskih deželah, ostali pa v ZSSR.

Na popoldanski seji je japonski delegat Kumso Nišimura dejal, da so družine 340.000 japonskih vojakov «na robu obupa», ker Rusi nočejo ničesar povedati o njihovi usodi. Menijo, da jih je 240.000 do 250.000 že umrlo; toda sovjetske oblasti, je dejal Nišimura, bi lahko poslale sorodnikom vsaj obvestila o smrti.

Nato je dejal, da je izbruh «incidenta na Koreji» preprečil japonski vladi, da bi bila še nadalje obveščena o usodi japonskih ujetnikov v Severni Koreji, ki jih je bilo v juniju 1950 2408. Po japonskih računih je živih še 81.288 japonskih vojnih ujetnikov, od katerih bi jih bilo 59.028 na Kitajskem, 17.230 v Sibiriji in 2622 na južnem Sahalinu in na Kurilih.

Po včerajšnjem svetovnem rekordu na 2 milji Belgijec vabi na revanžni tek na 5000 m

Optimizem Gastona Reiffa

PARIZ, 27. — Gaston Reiff, ki je postavil včeraj na stadionu Jean Bouin nov svetovni rekord v teku na dve milji je danes izjavil, da je pripravljen v Parizu nastopiti proti vsem tistim, ki so na helsinški olimpiadi bili boljši od njega na 5000 m. Reiff posebno toplo vabi Mimouna, Zatopeka in Schadeja. Reiff je nadalje rekel, da bo naskočil preostale rekorde, ki jih še drži Šved Haegg, t. j. na 1500 m, eno miljo in 5000 m. Reiffov trener Alavoine deli učenčev optimizem in je med drugim izjavil, da je belgijski prvak v takšni formi kot še nikdar.

Švedski novinarji so vprašali velikega švedskega tekača Gundarja Haegga, kaj pravi o včerajšnjem Reiffovem rekordu. Haegg je dejal: «Rekord na dve milji ne spada med moje najboljše. Jaz sem ponosen le na rezultate, ki sem jih dosegel v teku na 1500 m, eno miljo in 5000 metrov. To so pravi rekordi in jih bo lahko izboljšal samo velik tekmovalec. Na progi dveh milj sem tekel samo dvakrat». Tak je komentar današnjega trgovca z usnjem Gundarja Haegga na Reiffov optimizem.

FILADELFIJA, 27. — *Svetovni boksarski prvak težke kategorije Jersey Joe Walcott in Rocky Marciano sta podpisala včeraj pogodbo za dvoboj, ki bo 23. septembra na občinskem stadionu v Filadelfiji.*

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

ČETRTEK, 28. avgusta 1952

6.45 Pogovor z ženo. 7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne ... 13.30 Poročila. 13.50 Od včeraj do danes. 13,50 Igra ... orkester iz Sv. Nikolaja. ... Po svetu okrog. 18.15 Operne arije poje Ota Ondina. 18... naše ljudske revolucije. ... Skladbe M. Ravela in E. Griega ... 19.15 Poročila. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Zabavna glasba. 12.00 ... vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Poročilo in pozdravi iz mladinske počitniške kolonije v ... golatu. 13.30 Lahka glasba. 14.00 Poročila. 14.15 Valčki in tanga ... 17.30 Plesna glasba 18.15 Glasbeno predavanje. 18.45 Vesela glasba. 19.00 Slovenščina za Slovence. 19.20 Koncert znanih uvertur. 19.45 Poročila. 20.00 Priljubljene melodije. 20.30 Okno v svet. 20.45 Vesela glasba. 21.00 Urbančev: Vera Mirčeva, drama v 4 dej. 23.00 Zmerni ritmi. 23.15 Poročila.

TRST I.

11.00 Stare in nove popevke. 11.30 Operna glasba. 13.00 Poročila. 13.25 Orkester Guida ... 17.30 Spored BBC. 18... Jan Šibelius: Simfonija št. 3 in št. 6. 19.25 Klavirski duet. ... Delo in črno. 22.15 Lalo: ... mouna, prva suita. 23.15 Poročila.

SLOVENIJA

327,1 m 202,1 m 212,4 m

12.00 Lepe znane melodije. 12... Poročila. 13.15 Popularen koncert komorne glasbe. 14.00 Igra ... bavni orkester Radia Ljubljana. 14.40 Pojo pionirski zbori. 19... Chopinovi valčki. 19.30 Poročila. 19.40 Zabavna glasba. 20.15 Slovenske narodne pesmi poje komorni zbor Radia Ljubljana. 21.00 Zgodbice iz življenja skladatelja G. F. Haendla. 22.00 Poročila. 22.15 Igra Študentski plesni sekstet.

Charles Dickens: PICKWICKOVCI

68.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

«Westgate House, gospod. Ko pridete iz mesta, krenite nekoliko na desno; stoji sama, le malo oddaljena od glavne ceste, in njeno ime je zapisano na medni plošč ob vratih.»

«Že vem,» je rekel gospod Pickwick. «Mi je že enkrat vzbudila pozornost, ko sem bil v tem kraju. Lahko se zanesete name.»

Gospod Trotter se je priklonil ter hotel oditi, toda gospod Pickwick je šel za njim ter mu stisnil gvinejo v roko.

«Vi ste izvrsten človek,» je dejal gospod Pickwick, «občudujem vašo dobrosrčnost. Nič hvale. Ne pozabite — ob enajstih.»

«Ne bojte se, da bi pozabil gospod,» je odgovoril Job Trotter in zapustil sobo; Sam je šel za njim.

«Puslušte,» je začel Sam zunaj, «z vekajnem, to ni tku naumen. Pud takm pugojam b jest sam zlivu kokr kakšen žleb, kedr je naliv. Koku pa to delate?»

«To je zavoljo mojega dobrega srca, gospod Walker,» je slovesno odgovoril Job. «Dobro jutro, gospod.»

«O ti kamela s sojim srcm!» si je mislil gospod Weller, ko je Job odhajal, «ampk vendr sma use spraul iz tebe.»

Kaj je mislil Job, ne moremo reči, ker ne poznamo njegovih misli.

Dan je minil, prišel je večer in malo pred deseto uro je poročal Sam Weller, da sta Jingle in Job skupaj odšla, da je njuna prtljaga že spodaj in da sta si naročila poštno kočijo. — Vse, kakor je bil napovedal Job Trotter.

Ob pol enajstih je moral gospod Pickwick odriniti, da prevzame svojo kočljivo vlogo. Sam mu je podal površnik, ki pa ga je odklonil, da ga ne bi oviral, ko bo plezal čez zid. Odšel je s slugo na pot.

Bila je polna luna, ki pa se je skrivala za oblaki, in noč je bila nenavadno temna. Poti, ploti, polje, hiše in drevje — vse je bilo zagrnjeno v črne sence. Zrak je bil vroč in soparen; ob horizontu se je pobliskavalo ter prekinjalo enolično temo; tudi ni bilo slišati nobenega glasu razen oddaljenega lajanja budnega domačega psa.

Našla sta hišo ter šla okrog vrtnega zidu.

«Pomagali mi boste čez, Weller, potem pa se vrnili v gostilno,» je šepetal gospod Pickwick.

«Da, gspud.»

«In boste čuli, dokler se ne vrnem.»

«Da gspud.»

«Primite me za nogo; in ko bom rekel „čez", lahno dvignite.»

«Dobr, gspud.»

Gospod Pickwick se je prijel za rob zidu in dal dogovorjeni ukaz, ki se mu je Sam pokoril več ko dobesedno. Bodisi da je telo gospoda Pickwicka nekoliko participiralo na prožnosti njegovega duha, bodisi da so bili pojmi Sama Wellerja o lahnem dviganju nekoliko robatejši, ko pojmi njegovega gospoda, skratka, neposredna posledica Wellerjeve pomoči je bila ta, da je bil nesmrtni Pickwick v pravem smislu zagnan čez zid in potem, ko je polomil tri grme kosmulje in enega rožnega, je padel, kakor je bil dolg in širok, na gredo.

«Upam, de se niste kej poškudval, gspud.» je rekel Sam, glasno šepetaje, ko ga je zapustil osup, ki ga je prevzel, ko je skrivnostno izginil njegov gospod.

«Nič se nisem poškodoval, Sam,» je šepetal gospod Pickwick onstran zida, ampak zdi se mi skoraj, da ste me vi poškodovali.»

«Mislem, de ne, gspud,» je šepetal Sam.

«Je že dobro,» je šepetal gospod Pickwick ter se pobiral: «samo nekaj prask, drugega nič. Pojdite, Weller, lahko bi naju slišali govoriti.»

«Dost sreče im želim, gspud.»

«Z Bogom.»

Sam je počasi odhajal in pustil svojega gospoda samega na vrtu.

V oknih Westgate-Housa s ose tu pa tam pojavile luči in spet izginjale, kakor da gredo prebivalci počivat. Gospod Pickwick ni hotel priti pred dogovorjenim časom preblizu hiše ter se je stiskal v kotu vrtnega zidu.

Bil je v položaju, ki bi marsikoga navdajal s skrbmi. Gospod Pickwick pa ni čutil nobene bojazni. Vedel je, da je njegov namen čist in dober, ter je brezpogojno zaupal nežnočutnemu, plemenitemu Jobu. Bilo je sicer dolgočasno in neprijetno, toda filozof se zna zmerom baviti s premišljevanjem. Gospod Pickwick se je z modrovanjem zazibal v dremavico, iz katere so ga prebudili glasovi zvona na sosedni cerkvi — bilo je poldvanajsto uro.

«Čas je že,» si je mislil in se previdno bližal hiši. Ozrl se je kvišku. Luči so bile izginile, okna so bila zaprta — brez dvoma so bili prebivalci že v postelji. Po prstih je stopal k vratom in nalahno potrkal. Ko je bilo še čez nekaj minut vse tiho, je potrkal nekoliko glasneje in potem še glasneje in zmerom glasneje.

Slednjič je slišal korake na stopnicah in skozi ključavnično luknjo na vratih se je posvetilo. Nekdo je odklenil vrata, odpahnil in jih počasi odprl.

Odpirala so se nazven in čim bolj so se odpirala, tem bolj se je umikal gospod Pickwick, zakaj kdo bi mogel opisati njegovo razočaranje, ko je po previdno in spretno izvršenem manevru odkril, da vrat ni odprl Job Trotter, temveč dekla z lučjo v roki. Gospod Pickwick je brž skril glavo, in sicer tako urno, da bi delalo čast vsakemu eskamoterju.

«Morala je biti mačka, Sara,» je reklo dekle v hiši. «Muc, muc, muc, — muc, muc!»

Ko pa se s temi dobrikavimi klici ni dala privabiti nobena žival, je dekle spet zaklenilo in zapahnilo vrata ter pustilo gospoda Pickwicka, ki se je stiskal k steni.

«To je zelo čudno,» si je mislil gospod Pickwick. «Zdi se, da so služkinje danes dalje pokonci kot navadno. Strašno nesrečno naključje, da so si izbrale ravno to noč!»

Tako je govoril gospod Pickwick sam pri sebi ter odšel po prstih v kot, v katerega se je bil stisnil prej; hotel je spet nekaj časa čakati, potem pa ponoviti dogovorjeno znamenje.

Komaj je bil pet minut v svojem skrivališču, že se je hudo zablisnilo in mogočno zagrmelo, da je votlo odmevalo v daljavi. Bliskanje in grmenje se je začelo ponavljati, zmerom hujše in strašneje. Razen tega se je ulila taka ploha, kakor je gospod Pickwick že leta ni doživel.

Gospod Pickwick je dobro vedel, da je drevo ob nevihti zelo nevaren sosed; on pa je imel drevo na desni, drevo na levi, drevo pred in za seboj. Če ostane, kjer je, bi kaj lahko postal žrtev svojega plemenitega namena; če bi se pokazal sredi vrta, bi se izpostavil nevarnosti da bi ga videl čuvaj. Enkrat ali dvakrat je poskušal preplezati zid; ker pa to pot ni imel drugih nog, kakor te, ki mu jih je dala narava, zato je s svojim prizadevanjem dosegel samo to, da si je pošteno odrl kolena in golenice ter se potil kakor miš.

(Nadaljevanje sledi)

Glavni urednik BRANKO BABIČ. — Odg. urednik STANISLAV RENKO. — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska št. 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 . 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ: za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel 11-32. — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO . ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 - tel. 2009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST.